

Yıl:13 Sayı:71

İRŞAD DERGİSİ

Ramazan Özel Sayısı

İÇİNDEKİLER

1) Mustafa Özbağ Efendiden Güldeste / der. Lamia SEZGİ

5) Bakara Sûresi 185. Ayeti Kerime / Gülşah HALİS

7) Fatma Bint Esed / Derya BAŞDAĞ

9) Oruç Müstesna / Aynur ŞEKERÖĞLÜ

11) Niyet Ettim Ramazan Umresi Yapmaya / Öznur YALÇINKAYA

17) Talha Bin Ubeydullah / Beyza ASLAN

18) Davet / Elif ASLAN

23) Sessizliğin Çılgığı / Leyla Tuba TOPTAŞ

25) Teknoloji Diyetine Niyet / Behiye KOCA

27) Aranan Temiz Enerji Kaynağı Füzyon / Emine ÖZTAŞ

31) İtikaf Psikolojisi / Nigara ÖZAK

33) Deprem Ardından Çocuklarla İletişim / Hümeysra SEVİNÇ YILDIZ

35) Sözcükler Bir Dünya / Betül YÜCETAŞ

36) Güzel Ahlak Kavanozu / Ayşegül SÜKÜT

37) Sen de Gel / Ilgın CENGİZ

38) Medine-i Münevvere / Hüsnanur TÜRE

YAZI İŞLERİ

- GÜLAY CİNDORUK
- HATİCE TÜRK
- EMİNE NUR ÖZCAN

EDİTÖRLER

- GÖZDE GÜVEN ASLAN
- GÜLAY CİNDORUK
- HATİCE TÜRK

GRAFİK TASARIM

- MERVE KÖSE
- BEHİYE KOCA
- AYŞE BETÜL ŞAHİN
- ASLI ÖREN PÜRÇEK

İLETİŞİM

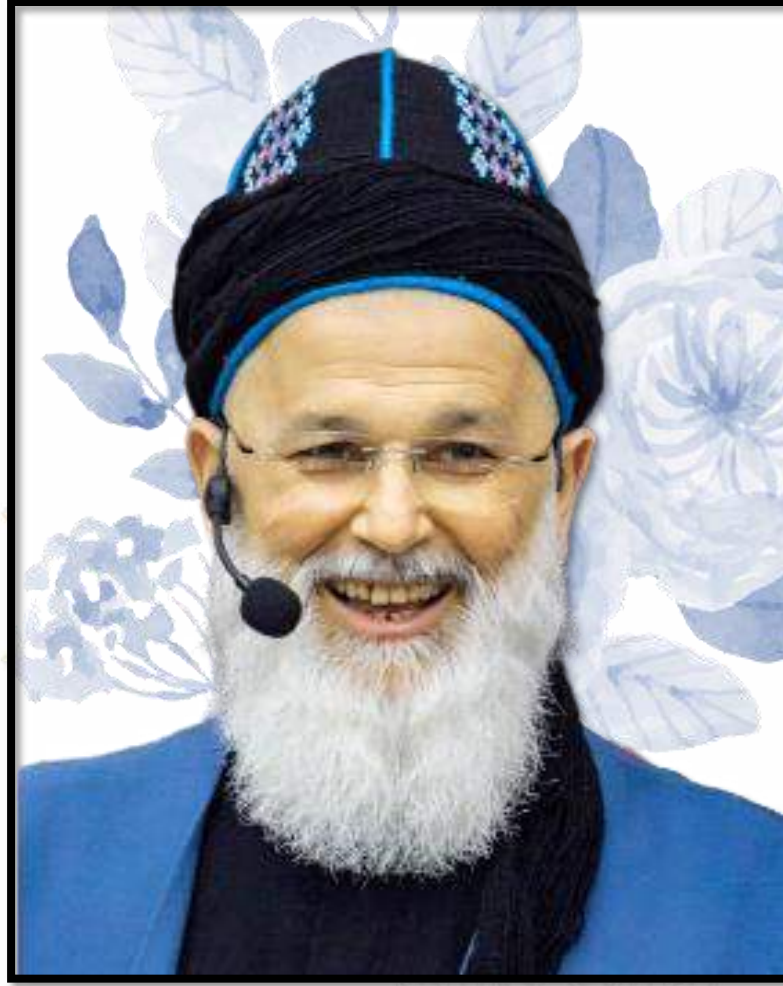
- irsadder@gmail.com
- irsaddergisi
- irsaddergisi.com

MUSTAFA ÖZBAĞ

EFENDİ'DEN

GÜL DESTESİ

Cenabı Hak Ramazanlarınızı mübarek eylesin. Oruçlarınızı makbul eylesin. Dualarınızı, ibadetlerinizi kabul eylesin. Rabb'im cümlemizi ve cümle ümmeti Muhammed'i hakkı hak bilenlerden eylesin. Hakkı hak bilip hak yolunda mücadele eden, koşturan kullarından eylesin. Batılı batıl bilip batıla karşı mücadele eden kullarından eylesin. Rabb'im cümlemizi ve cümle ümmeti Muhammed'i Kur'an ve sünneti seniyyeye sımsıkı yapışanlardan eylesin. Kuran ve sünneti seniyyenin yaşanması ve yaşatılması için mücadele eden kullarından eylesin. Allah gecelerinizi ve gecelerimizi mübarek eylesin.

Ramazan, malum oruç ayı. Başladı mı bitti say. O yüzden bu oruç ayını inşaallah ibadetlerle, zikirlerle, oruçlarla geçirmeyi nasip etsin Cenabı Hak cümlemize. İnşaallah dilimizle günahı kebairlerden uzak durup, boğazımıza da sahip olup inşaallah çok yemeden Ramazan'ı bitirip geçirenlerden eylesin. İnşallah affoldunuz hitabına nail olan kullarından eylesin. Çünkü eğer bir kimse gerçekten kendini disiplin eder, gerçekten kendini Ramazan'da tövbeye, zikre vererek kendini toparlamaya niyet eder öyle toparlarsa inşaallahu Rahman, son on günün içerisinde de son on günü ibadetle geçirir, kadir gecesini ararsa... Henüz daha sağlığında o müjdeyi alan kullarından eylesin inşaallah... O yüzden kardeşlerim, orucun bu manadaki ehemmiyetini idrak edip dilimize sahip çıkalım. Orucun ehemmiyetini idrak edip yalandan, yeminden, gıybetten, dedikodudan, iftiradan, dilimizin afatlarından kendimizi koruyalım.

Bazı mezhepler, dilin korunmadığı orucun bozulma hükmünü vermişler. Bir kimse gıybet etti, iftira etti, dedikodu etti, yalan söyledi oruçluyken, orucunun bozulduğuna hükmeden mezhep imamları olmuş. İmamı Azam, İmamı Şafii, İmamı Maliki, İmamı Hanbeli dört mezhep imamı buna katılmamışlar amma ve lakin malum meşhur olanlar, şu anda ayakta duranlar bunlar. Yoksa otuz küsur mezhep imamı var. O yüzden onların içerisinde bazılarını, bir kimse eğer yalan söyler, yemin eder, gıybet ederse, orucunun bozulduğuna hükmetmişler. Ehli sufi de manen orucunun bozulduğuna hükmetmiş.

O yüzden bu Ramazan ayında dilimize sahip çikalım. Bunlar insanların bu ara en fazla imtihan olduğu açığa düştüğü yerler; üçüncü, dördüncü, beşinci şahıslarla alakalı, ikinci şahıslarla alakalı, kendisinin dışındaki şahıslarla alakalı insan açığa düşüyor. Bir bakıyorsunuz bir başkasının arkasından, onun aleyhine bir atıp tutuyoruz, bir gıybet ediyoruz, haklı görüyoruz kendimizi, bilhassa bu siyasetçiler bizi çok günaha katıyor. Şunu şöyle yaptılar, şunu şöyle ettiler, şöyleler de böyleler de veyahut da tanımadığımız, bilmediğimiz bir kimse ile alakalı bir yorumda bulunuyoruz, gıybet ediyoruz, günaha giriyoruz. O yüzden dilimizi koruyarak, dilimizi muhafaza ederek inşaallah bu mübarek Ramazan günlerimizi geçirelim. Çokça tövbe edelim. Günahlarımıza yanalım, bu noktada kusurlarımıza, hatalarımıza yanalım, Allah'a tevbe ederekten inşaallah onların affolması için Cenabı Hak'a yalvaralım. Çokça zikredelim. Bilhassa bayan kardeşler, kadınlar, iftar vaktine yemeklerinizi geciktirmeyin, yemek yapacağız diye uğraşmayın. İftara 10 dakika, 15 dakika, 20 dakika kala sofranızı hazırlayın, oturun siz de Allah'ı zikredin, siz de tövbe edin. Bütün ev halkını zikrullah'a davet edin ve ev halkı zikrullah yapsın son on, on beş dakikada. Çünkü oruçlunun iftar vakti duası müstecaptır. Cenabı Hak onu geri göndermez.

Hep böyle tarif ederim ya Medine'i Münevvere'de böyle son yarım saat çıt çıkmaz, bir hışırtı olur. Dua dua üstüne, zikrullah zikrullah üstüne dua edenler bir tarafta, zikrullah yapanlar bir tarafta. Gerçekten o Ramazan'ın tadı, lezzeti o esnada çıkıyor. Böyle o son yarım saat, kırk beş dakika herkeste bir sessizlik, böyle bir huşu, böyle ayrı bir maneviyat, ayrı bir derinlik oluyor. Aynı şekilde Mekke'de de aynı; son on dakika, son on beş dakika artık son tavaflarını yapanlar böyle pejmürde bir şekilde düşmüşler yavaş yavaş hareket ediyorlar, böyle ortada hurma dağıtanlar, zezem dağıtanlar, hemen ezan okunur okunmaz iftar etsinler diye ve işte oturanlar orda da Kur'an ı Kerim okuyanlar, Allah'ı zikredenler, dua edenler... Ayrı bir lezzeti tadı oluyor, Cenabı Hak cümlemize nasip eylesin, gelecek zürriyetlerinize de nasip eylesin, Cenabı Hak gelecek zürriyetlerimizin de Ramazanda veya Ramazanın dışında rızkını orada tesis eylesin inşaallah. Helal paralarla, hayırla, sağlıklı, afiyetle cümleminize ve cümlemize nasip eylesin inşaallah. Gerçekten bir kimse, gerçekten kendince Müslüman olduğunu idrak ediyor. Diyorsun ki evet ya Müslümanım ben, evet yani biz gerçekten İslam'ız diyorsun. Gerçekten bu insanın içine ayrı bir hoşluk, ayrı bir tatlılık veriyor. Siz bakmayın o insanların yok Araplara para yedirdiğiniz, diyenlerin lafına. Cenabı Hak hayırlı rızık versin, hayırlı nasip versin, hayırlı kazanç versin, her sene gidin inşaallah. O yüzden hele bir de gençler var ya, gençliğinizde gitmeye gayret edin. Böyle genç çağda gitmeye gayret edin. Böyle fırtına gibi inşaallah tavaf edin. Dua edin. Orada zikrullah yapın. Bu muhteşem bir şey. Yaş geçince artık bakıyorsunuz gerçekten ona mecaliniz yetmiyor, orada gücünüz yetmiyor. Yok orada ayağınız ağrıyor, yok orada ayağınız şişiyor, kolay şeyler değil, ama gençken Cenabı Hak hepimize nasip eylesin inşaallah. O yüzden hülasa, Ramazanınızı daha derinlemesine geçirmeye gayret edin. Böyle oruç oruç gibi olsun, az yiyin.

Az yiyerekten böyle vücudunuz düşsün biraz. Orucu idrak edin yani. Böyle akşama kadar, sabaha kadar Mustafa Özbağ gibi hapır hüpür yiyip, ertesi gün göbek şiş dolaşmayın. Onu hissedin. Orucu hissedin inşaallah ve tövbe ile, zikrullah ile, dua ile, Kur'an ile Ramazan'ı derinlemesine geçirin. Kuranı Kerim okumasını bilenler bakın ramazan ayı Kuran ayıdır. En az bir sayfa iki sayfa üç sayfa, okuyabilenler bir cüz, bilmeyenler de bu Ramazan mübarek günlerde kendisine ilke edinsin. Günde bir harf öğrense, 29 günün sonunda Kuranı Kerim'i bitirmiş olur okumasını, öğrenir bilmeyenler. Muhakkak Kuranı Kerim'i öğrenin hatta kendi aranızda kurslar oluşturun. Tabi küçük küçük 3 kişilik, 5 kişilik evlerde Kuranı Kerim öğrenin. Bilen bir kimse oturtursun, on günde öğrenirsiniz. Sizler zeki insanlarsınız. Sufi zeki insandır. Gerçek bir sufi zekidir. İdraki açıktır. Hele bir de böyle maneviyatı var ise o böyle hal ehli ise daha çabuk öğrenir. Cenabı Hak onun kalbine nakşeder. O yüzden sufinin en önemli özelliklerinden birisidir sufinin kalbinin harekete geçmiş olması. Kalpleriniz harekete geçsin, kalbiniz ilham alsın, rüyalarınız açık olsun, kalbiniz açık olsun, ilham alsın kalbiniz. Bu da çokça zikirle, itaatle, bağlılıkla, haramlardan uzak durmakla olur. Bakmayın siz o kendisi kör olanlar bunun olmayacağını söylerler. Kör onlar. Sufilik kalbi bir ilimdir, onun üzerine yürür. Kalbidir sufilik. Sufilik zahiri korur, muhafaza eder ama yürüyüşü kalp ayağıyladır. Zahirle değildir. Zahiri reddetmeyiz. Zahir kabuk gibidir, kabuk. Biz şeriat-i garraya önem veririz. Şeriat-i garrayı delmeyiz. Yürüyüşümüz kalp ayağıyladır bizim. Bu neyle mümkün? Hani hadisi kutside diyor ya, kul farzları yerine getirmekle Allah'a en sevimli işi yapar, nafilelerle Allah'a (celle celaluhu) yaklaşır ve Allah'ı sever. Allah da onu sever. O yüzden sufiliğin düsturu budur, bunun üzerine yürür. Bu zahiri terk etmek, zahiri önemsememek, zahiri kıymetsizleştirmek değil bu, bunu böyle anlamayın. Zahirimiz olmazsa olmazımızdır. Biz zahire tabi oluruz, imamların içtihatlarının dışına çıkmamaya gayret ederiz ama yürüyüşümüz kalp ayağıyladır. Bunu körler kabul etmezler çünkü başındaki şeyh kör, dervişler de kör. Başındaki şeyh kalp ayağıyla yürüyorsa dervişleri de kalp ayağına yönlendirir. Der ki kalbiniz çalışsın. Ama başındaki şeyh körse, hatta bazıları körün köründür, hatta bazıları körün körünün köründür. Onların hiçbir şeyden haberleri olmaz, şeyh midir şeyhtir. Kör müdür kördür. Ben çok rast geldim onlara, bakın çok rast geldim o yüzden Cenab-ı Hak'a hamd ediyorum ki Rabbim bizi kalp ayağı ile yürüyen bir yerde istihdam etmiş. Adam rüya ile amel olmaz deyip çıkıyor veya hal görenlere onar istidraç görüyor deyip çıkıyor, ya istidraç dediğin kafir mi bu adam, kafirler istidraç görür, onlara istikrar gelir, yani o nedir şeytani bir haldir. Adam la ilahe illallah Muhammedun Resulullah dediyse, Kuran ve sünnete bağlıysa, haramlardan uzak durmaya çalışıyorsa, dervişlik yapmaya çalışıyorsa onlardaki hal istidraç değildir. Bazı kardeşlerimiz neden bu kadar hal yazılıyor, neden bu kadar rüya yazılıyor siye şikayetvari konuşuyorlar. Onlar, o dergahın kalp ayağı ile yürüdüğüne delildir. Sufilik çünkü kalp ayağı ile yürür; adamın esması değişecek, rüya ile değişecek veya hal ile değişecek. Adam ya dervişin kendisi rüya görecek ya da şeyh onun üzerinde rüya görecek. Ama derviş şahadet edecek, derviş şahitlendire şahitlendire gidecek, hal görecek, şahitlendire şahitlendire gidecek. "Ben rüya görmüyorum." hal görürsün o zaman, "Ben hal görmüyorum." kalbine ilham gelir o zaman, muhakkak sana bir kapı açılır. Çünkü 70 türlü değil 70 bin türlü hal vardır. Bunu ancak kalbi ilme vakıf olan şeyhler, mürşitler bilir. Şeyh de demiyim onlara, mürşitler bilir bunu. Şeyh, herkes şeyh olur. Adam ihtiyar birisi, ölecektir, alır onun icazetini, altına onun imza uydurur, oradan bir tane de şahit uydurur, oldu icazeti adamın tamam bitti icazeti var mı var.

Kör mü körün körü, ona yetmez o dergâhta rüya görenler olacak, hal görenler olacak, o rüyayı üstat tevil edecek, o hali o üstat tevil edecek, dersi değişecek olanın dersi değişecek, esması değişecek olanın esması değişecek. O kimse rüya görmüş, rüya görmüşse onun rüyasının tevili lazım. Tevil edilecek olan tevil edilecek, tevil edilmeyecek olan tevil edilmeyecek olan tevil edilemeyecek. Dervişin durumuna, konumuna göre orada da ayrı bir eğitim var. Derviş vardır ona işte, “Ben Hu Hu Hu Hu diye diye uyandım.” o rüyayı yorumlayan üstat bakar, buna hu esması versem nefesine uyacak, ben hu esmasına geldim diyecek, tıngıl diyecek düşecek. Ona vermez esmayı, sen tevhide devam et, der. Nefsine uyma, bana hu esması verilmesi lazımdı neden verilmedi, deme. Eğitime tabi ol. Senden az mı biliyor o, binlercesi geçmiş elinden otur ama rüyayı ona anlat. Ama yok işte ben sabaha karşı bir ağacın dalına kuş gördüm, kuş da uçtu işte bu ne manaya gelir, bunu da yazma. Yazacağın şey manevi olsun, evet. Önemsiz de görme rüyayı çünkü peygamberliğin 46 cüzünden bir cüz sahih rüya. Bunu inkar eden küfre düşer. Rüya ile amel edilmez diyenler küfre düşerler çünkü neden; ezan, rüya ile. Öyle kalkıp da kendi kafandan ahkam kesme. Sen görmüyorsan hiç kimse görmüyor diye düşünme. Sen zikrullahta hal görmüyorsan öyle şey mi olurmuş, istidraç deme. Kör olduğunu gösteriyorsun. Allah muhafaza eylesin.

Bu Ramazan'ı derinleşme ayı olarak, kar ayı olarak görün. Ramazan'da derinleşin. Son on günde derinleşmekte zirveye gidin. Artık zikrullahla, tövbe ile, tasaddukla, hiç önemli değil istersen bir ekmek al ver. Yarım hurma ile de olsa Cehennem ateşinizi söndürünüz. Ramazan Kuran ayı, Ramazan cömertlik ayı, tasadduk ayı. Sakın ha. O yüzden zikri, tövbeyi, Kuran'ı, tasadduku asla ihmal etme. 50 kuruş olsun önemli değil, birisinin 5 lirası var 1 lirasını verdi, birisinin 50 lirası vardı 1 lira verdi. Hangisi fazla verdi? 5'te bir veren. Tasadduk edin, “Ama bana zekat düşmüyor.” düşmesin canım kardeşim, yüz lira ver iki yüz lira ver tasadduk et kardeşim, bir fukaranın cebine yerleştiriver, bir ihtiyaç sahibinin cebine 5 lirayı koyuver. Belli etme yalnız. Al bu 5 lirayı tasadduk ettim sana, bunlar son dönem, böyle Müslümanlar şatahata şatafata düştü. Kamyonun yanına filanca kimsenin zekatıdır, kamyon gırgır gırgır gidiyor. Yok böyle İslam'da tasadduk etmek veya filancanın erzak paketidir yok böyle, yok bunlar. Bunlar bidat. Sağ elinin verdiğini sol elin görmeyecek, sünnet bu. Sağ elinin verdiğini sol elin bilmeyecek, görmeyecek, sen fark ettirmeden dağıtacaksın sadakanı, zekatını. Fark ettirmeden, göstermeden... Bakın, ihlas o. İhlas o, bakın; şatahat yok, şatafat yok, gösteriş yok. Hatta kimin verdiği belli olmayacak, o kimse onu gördüğünde üzülmecek, erinmeyecek, onun verdiği belli olmayacak. Yani o kimse bir evrak gelmiş, kimden geldiği belli değil. Bir para gelmiş, kimden geldiği belli değil. Yazacak oraya X kimsenin zekatıdır, yapma, gösteriş yapma hiç ol, kimliğini kaldır ortadan, veren el ol, onun eli olsun senin elin, sen kimliğini gizlersen onun eli olur; kimliğini açıklarsan onun eli olmaktan çıkar. Kimliğini açıklama, gizli kal sen, ver eyvallah. Allah'ım iyi etsin inşaallah. Rabbim muhafaza eylesin. Cenabı Hak cümlemizi bu konulara hassas davrananlardan eylesin. Rabbim cümlemizi sufilik yolunda kalp ayağıyla yürüyenlerden eylesin, sufilik yolunda şatahata şatafata düşmeden gösterişe düşmeden yürüyenlerden eylesin inşaallah.

Not: Mustafa Özbağ Efendi'nin 07.04.2022 tarihli sohbetinden alıntıdır.

Derleyen: Lamia SEZGİ

Bakara Suresi 185. Ayeti Kerime

“O Ramazan ayı ki, insanları irşad için, hak ile batılı ayıracak olan, hidayet rehberi ve deliller halinde bulunan Kuran onda indirildi. Onun için sizden her kim bu aya şahit olursa onda oruç tutsun. Kim de hasta yahut yolculukta ise tutamadığı günler sayısınca diğer günlerde kaza etsin. Allah size kolaylık diler zorluk dilemez. Sayıyı tamamlamanızı, size doğru yolu gösterdiğinden dolayı Allah'ı tekbir etmenizi ister. Umulur ki şükredersiniz.”

Cenabı Allah (celle celaluhu) “Eğer kullar, Ramazan’ın faziletlerini bilselerdi, bütün senenin Ramazan olmasını temenni ederlerdi.” buyuruyor. (Heysemî, c. III, sf. 141)

Habibi Kibriya Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) “Ramazan ayı girdiği zaman cennetin kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar da zincire vurulur.” (Müslim, Sıyam 2) buyurmaktadır. Mübarek Ramazan ayı geldiğinde kendisinin de manevî yaşantısında bir değişiklik meydana gelmektedir. Örneğin, Cebrail (aleyhisselam) ile buluşup karşılıklı Kur’an okuduklarını biliyoruz. Günümüzde Ramazan ayında hala yaşatılan mukabele uygulaması da buradan gelmektedir.

Bu ayda yapılan diğer yardımların da öteki aylara göre daha faziletli olduğuna dair hadisler vardır (Buhari, Savm, 7; Müslim, Fezail, 50) Bu sebeple, Ramazan da ödenmesi şart olmamakla birlikte Müslümanlar zekâtlarını bu ayda ödemeyi adet haline getirmişlerdir.

Teravîh namazı bu aya mahsus ibadetlerdendir.

Ramazan ayının son on günü girdiğinde Resulullah’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) geceleri ihya edip ev halkını uyandırdığını biliyoruz. Bu ayın sonunda itikafa girmek sünnettir. Resul-i Ekrem’in (sallallahu aleyhi ve sellem) Ramazan’ın son on gününde itikafa girdiği ve bu adetini vefatına kadar devam ettirdiği, onun ardından hanımlarının da itikâfa girdiği aktarılmıştır. (Buhari, İtikaf, 1; Müslim, İtikaf, 5)

Kuran-ı Kerîm bu ayda indirilmeye başlanmış olup ayet ve hadislerde bin aydan daha hayırlı olduğu bildirilen (Kadr, 97/3; Nesâî, Sıyam, 5) Kadir Gecesi de bu ayın içindedir.

Üstad Mustafa Özbağ (kiddisu sırrıhu) hazretleri de sohbetlerin de şöyle buyurur:

“Ramazan; oruç ayı. Başladı mı bitti say. O yüzden bu oruç ayını inşallah ibadetlerle, zikirlerle, dualarla, tövbeler geçirmeyi nasip eylesin Cenab-ı Hak.

Dilimize sahip olup, boğazımıza sahip olup inşallah dilimizle günahı kebairelerden uzak durup boğazımıza da sahip olup çok yemeden inşallah Ramazan'ı geçirip bitirenlerden eylesin.

En azından af oldunuz hitabına nail olan kullarından eylesin...

Dedikodudan, iftiradan, dilimizin afetlerinden kendimizi koruyalım.

Bazı mezhepler dilin korunmadığı orucun bozulma hükmünü vermişler. Oruçluyken yalan söyledi, dedikodu etti mesela orucunun bozulduğu hükmünü veren imamlar olmuş. 4 mezhep imamı buna katılmamış ama bu hükmü veren imamlar olmuş. Ehli Sufi de manen orucunun bozulduğuna hükmetmiştir.

Çokça tövbe edelim, günahlarımıza yanalım, hatalarımıza günahlarımıza Allaha tövbe edip valvaralım. Çokça zikredelim. Bilhassa iftar vaktinde kadınlar iftar vaktine yemekleri bırakmayın. İftara 10- 15 dakika kala sofranızı hazırlayın oturun sizde Allah'ı zikredin, tövbe edin. Tüm ev halkını davet edin.

Mekke'de Medine'de bunu yaşıyorsun, oturmuş herkes bekliyor. Allah cümlemize ve gelecek zürriyetimize de nasip eylesin. Ramazan'da ve Ramazan dışında da rızkını temin eylesin.

Ramazanınızı derinlemesine geçirmeye gayret edin. Oruç, oruç gibi olsun. Az yiyin vücudunuz düşsün biraz. Açlığı hissedin, diliniz damağınız kurusun, orucu hissedin inşallah. Tövbe, dua, zikrullah ve Kur-an ile dolu geçirin.

Ramazan derinleşme ayıdır, kâr ayı olarak görün. Zikirle, tövbe ile tasaddukla geçirin. Yarım hurma ile de olsa cehennem ateşini söndürünüz."

Üstad Mustafa Özbağ (kiddisu sirruhu) Hazretleri'nin de belirttiği gibi Ramazan ayı evvela oruç ayıdır. Rasullullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimizde inanarak ve karşılığını Allah'tan bekleyerek Ramazan orucunu tutan kişinin geçmiş günahlarının bağışlanacağını buyurmaktadır. (Buhari, Savm, 6; Müslim, Müsafirîn, 175)

Oruç ibadetinde uyulması zorunlu olan zahiri kaideler fıkıh kitaplarında net olarak yazmaktadır. Ancak bunun yanı sıra Sevgili Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) ahlaki olarak kaçınılması gereken halleri önemle vurgulamaktadır. Örneğin, Ubeyd (radiyallâhu anh) şöyle anlatır:

İki kadın oruç tutuyorlardı. Öğle üzeri bir kimse gelerek: "Yâ Rasûlâllah! Şurada iki kadın var, oruç tutuyorlar. Neredeyse susuzluktan ölecekler. (Müsaade buyursanız oruçlarını bozsunlar.)" dedi. Allah Resulü (sallallahu aleyhi ve sellem) ondan yüz çevirdi, cevap vermedi. Gelen kimse sözünü tekrar etti: "Ya Nebiallah! Vallahi neredeyse ölecekler." dedi. Fahr-i Kâinât Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem): "Çağır onları!" buyurdu. Kadınlar geldiler. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bir kap istedi. Kadınlardan birine vererek: "İçindekileri çıkar!" dedi. Kadın, kabın yarısını dolduracak şekilde kan, cerahat ve et kustu. Diğerine de aynı şekilde emir buyurunca, o da kabı dolduruncaya kadar kan ve taze et çıkardı. Bunun üzerine Resullullah (sallallahu aleyhi ve sellem): "Bunlar, Allah'ın helâl kıldığı şeylerden kendilerini tuttular, onlara karşı oruçlu oldular, haram kıldığı şeylerle de oruçlarını açtılar. Biri diğerinin yanına oturup, insanların etlerini yemeye (gıybet etmeye) başladılar." buyurdu. (Ahmed, V, 431; Heysemî, III, 171)

Bir başka hadisi şerifte de "Oruçlu bir kimse yalanı ve yalanla iş yapmayı terk etmezse, onun yemesini içmesini terk etmesine Allah'ın hiçbir ihtiyacı yoktur." (Buhari, Savm, 8) buyrulur.

"Oruç perdedir. Biriniz bir gün oruç tutacak olursa kötü söz sarfetmesin, bağırıp çağırmasın. Birisi kendisine yakışsız laf edecek veya kavga edecek olursa 'Ben oruçluyum!' desin (ve ona bulaşmasın)." (Müslim, Sıyam 164) diyerek meselenin yeme-içme ile kalmadığını açıkça bildirmiştir.

Mevlânâ Hazretleri de "Ramazan geldi, artık maddî yiyeceklerden elini çek ki, sana gökten manevi rızıklar gelsin. Bu ay, gönül sofrasının kurulduğu aydır. Gönlün, beden hatalarından kurtulduğu aydır. Gönüllerin aşk ve iman ile dolduğu aydır." buyurur.

Rabbim bizleri zatından rızıklandırıp, barındırdığı; Ramazan-ı Şerifin hakikatine ulaştırdığı kullarından eylesin inşallah.

Gülşah HALİS

FÂTİMA BİNT ESED

"Annemden sonra annem." Hadis-i Şerif ¹

Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) amcası Ebû Talip'in (radiyallahu anh) hanımı, Hz. Ali'nin (radiyallahu anh) annesidir. İlmün kapısı Hz. Ali'nin (radiyallahu anh) annesi olan Fâtıma bint Esed (radiyallahu anh) Peygamber Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) dedesi vefat edince onu 8 yaşında yanına almışlardır.² Öyle ki 17 yıl boyunca o rahmet Peygamberimiz'e annelik yapmış onun dualarına nail olmuştur.

Allah Resulü annesi ve babası ardından dedesini de kaybedince 8 yaşında ona yetimliğini hissettirmede, kendi evlatlarından önce onun karnını doyururdu. Yetimlere karşı merhametli, şefkatli, adaletli olması bizlere örnek olmuştur. Ebu Talip (radiyallahu anh) vefat ettiğinde henüz iman etmeyen Fâtıma bint Esed (radiyallahu anh) İslam'ı kabul edip Medine'ye ilk hicret eden kadın olmuştur.³ Evladı Hz. Ali (radiyallahu anh) Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) kızı Fâtıma ile evlenmiş. Onlarla bir müddet aynı evde yaşamıştır. Rahmet Peygamberi (sallallahu aleyhi ve sellem) Fâtıma bint Esed validemize olan muhabbetinden ara sıra öğlen kaylulesi yapmak için yanlarına gelip dinlenirdi.⁴

Fâtıma bint Esed (radiyallahu anh) hicretin ilk yıllarında vefat etti. Onun ölümünde Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) sırtındaki gömleği mübarek annemize kefen yapmış, 70 tekbir getirerek kabrin içine girip mübarek elleriyle kabri itmiş, gözyaşları içinde kabrin içinden çıkmıştır. Cenaze namazını kıldıktan sonra, kabre bir miktar toprak serpti ve "Ey Allah'ım! Annem Fâtıma bint Esed'i affet. Kabrini genişlet. Ben Resulünün ve benden önceki peygamberlerinin hakkı için duamı kabul buyur, ey merhametlilerin en merhametlisi olan yüce Rabbim!", "Allah'ım, ben O'nu sana emanet ediyorum." dedi.⁵ O güne kadar kimseye böyle bir şey yapmadığı için sahabe nedenini sorduğunda kabir hayatı kolay olsun diye, Efendimiz'e yaptığı anneliği, iyiliğin mükafatını alması için dua etmiştir.

1 Köksal, İslam Tarihi [Medine],IV,(35)

2 İbn Sa'd, VIII, (222)

3 Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

4 Hilal Kara, Abdullah Kara, Cennetle Müjdelenen Hanımlar, Nesil Yay. 2007

5 Hâkim, III, 116-117; Heysemî, IX, 256-257; Ya'kûbî, II, 14

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) annemiz için: “O, gerçekten de benim annemdi; kendi çocuklarını aç bırakıp, beni doyururdu; onları tozlu bırakır, beni yıkardı. Ebu Talib’den (radiyallahu anh) sonra bana, ondan daha çok iyilik eden birisi olmamıştır.”⁶ Hz. Fâtıma bint Esed’e (radiyallahu anh) son vazifelerini yaptıktan sonra tebessüm etmeye başladı. Orada bulunanlara şu müjdeyi verdi: “Cebrail Aleyhisselam geldi ve ‘Bu kadın cennetliklerdendir.’ diye Efendimiz’e (sallallahu aleyhi ve sellem) haber getirdi. Ayrıca Yüce Allah (celle celaluhu) meleklerinden yetmiş binine bu kadının cenaze namazına katılmalarını emretti. Melekler de onun cenaze namazını kıldılar.”⁷ Böylesine bir ahiret yolculuğuna uğrayan annemizin ahlakı, merhameti, iman kudreti hepimize örnek olsun.

Allah (celle celaluhu) bizleri onların şefaatine nail eylesin. Selam ve dua, rahmet peygamberine (sallallahu aleyhi ve sellem) ve ailesine, ümmetinin üzerine olsun...

Derya BAŞDAĞ

6 https://www.dunyadinleri.com/tr-TR/biyografiler/diger-din-adamlari/oku_fatima-bint-esed-kimdir[21.02.2023]

7 Mehmed Emre, Büyük İslâm Kadınları ve Hanım Sahabeler, Çelik Yayınevi, İstanbul

ORUÇ MÜSTESNÂ¹

Orucun Arapça 'da karşılığı "savm" dır. Savm, sözlükte "tutmak" demektir. Zeval vakti yani güneş gökyüzünde tam tepede durduğu zaman, aynı kelimeyi kullanılarak "sâmennehâri "yani "gündüz durdu" denir.

Fıkhî bir terim olarak da oruç; özel bir "tutma" dan ibarettir. Burada "belirli tutma"; kişinin midesi ve cinsel organlarının isteğine karşı kendini tutması², 'belirli bir kişi'ifadesi; Müslüman erkek ile hayız ve nifastan temizlenmiş Müslüman kadını³, 'belirli vakitte' ise; Ramazan ayında⁴ ve ikinci fecrin doğmasından yani günün ağarmasından güneş batıncaya kadar olan süreyi⁵, 'belirli bir nitelik' ifadesi ise; tutmanın Allah'a yaklaşmak⁶ maksadıyla olması anlatılır.

Her ibadet başlı başına bir özellik ve kıymet taşır. Ancak orucun fazilet ve kıymeti hadislerden anlaşıldığı üzere ayrı tutulmuştur.

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz buyurdu ki: "Âdemoğlunun her amelinin sevabı on mislinden yedi yüze kadar katlanır. Allah buyurdu ki: '**Ancak oruç müstesna. Çünkü o benim içindir; onun mükâfatını ancak ben vereceğim. Çünkü o, şehvetini ve yemesini sırf benim için terk ediyor.**' Oruçlunun iki sevinci vardır. Birinci sevinç, iftar ettiği zaman; ikinci sevinç de Rabbine kavuştuğu zamandır. Oruçlunun ağız kokusu, Allah katında misk kokusundan daha hoştur."⁷

Sahabe efendilerimiz, Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'den, özellikle Allah'ın kendilerini yararlandıracak olduğu bir şeyi emretmesini ısrarla talep ettiklerinde, Allah'ın Rasulü (sallallahu aleyhi ve sellem): "Oruç tutmalısın, çünkü oruç gibisi yoktur." buyurmuştur.

Oruç tutmanın kıymeti yanında, bir oruçluya iftar verilmesi de oruçlunun sevabından hiçbir şey eksiltmeden iftar verene Allah tarafından ikram edilir.⁸ Ve her iftar zamanı Allah'ın azatlıları vardır.⁹

Allah; farz olan bir orucunu tutan kimseyi, cehennemden yerler ve gökler arasındaki mesafe kadar uzaklaştırır. Nafile bir oruç tutan kimseden ise cehennemi gök arası kadar mesafe uzaklaştırır.¹⁰ Çünkü **oruç**; oruçluya yakışmayan şeylerle zedelenmedikçe bir **kalkandır**. Onu zedeleyen, **yalan ve gıybettir**.¹¹

Ramazan'ın ilk gecesi olduğu zaman, cehennem kapıları kapanır, onun hiçbir kapısı açılmaz. Cennet kapıları açılır, o kapılardan hiçbiri kapanmaz. Münadi şöyle seslenir:

"Ey hayır isteyen; gel, koş! Ey şer isteyen, (kötülüklerle karşı) kendini tut!"

O ayda Allah'ın cehennemden azatlıları vardır. Bu, Ramazan bitinceye dek her gece vaki olur.¹²

Resulallah Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)'in önünde diz çökmüş, Ramazan öncesi bizlere nasihat ettiğini hayal ederek İbn Abbâs (radıyallahu anh)'dan rivayetle

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdular ki:

¹ Cemul Fevaid-2.cilt/2868

² Bakara suresi- 187. ayet

³ Bakara suresi -183. ayet

⁴ Bakara suresi- 185. ayet

⁵ Bakara suresi -187. ayet

⁶ Bakara suresi-185.ayet

⁷ Cemul Fevaid- 2.cilt/2868

⁸ Cemul Fevaid- 2.cilt/2875

⁹ Cemul Fevaid- 2.cilt/2883 {Ahmed ve Taberani, Mu'cemu'l-Kebir'de}

¹⁰ Cemul Fevaid- 2.cilt/2873

¹¹ Cemul Fevaid- 2.cilt/2870

¹² Cemul Fevaid- 2.cilt/2880-Tirmizî

“Cennet seneden seneye, Ramazan ayı için süslenir. Ve şöyle der: ‘Allah’ım bizim için bu ayda kullarından bizde kalacak insanlar kıl!’ Huriler de şöyle dua eder: ‘Allah’ım! Kullarından bu ayda bize kocalar ihsan eyle!’ Kim bu ayda kendini muhafaza edip de içki içmezse, iftira ve bühtanla¹³ bir mümini rahatsız etmezse, hata ve günahlardan sakınırsa, Allah ona her gece, yüz tane huri verir, ayrıca ona altın, gümüş, yakut ve zebrecetten¹⁴ bir köşk yapar. Bütün dünya bir araya getirilip o köşke korsa, bir keçi bağlanacak kadar yer işgal eder. Kim de Ramazan ayında içki içer, bir mümine iftira eder ya da bir günah ve hata işlerse, bir senelik amelini Allah iptal eder. Onun için Ramazan ayına karşı dikkatli olun. Zira o, Allah’ın ayıdır. O ayda aşırı davranmamanız gerekir. Tam on bir ay yiyor içiyorsunuz, her türlü nimet ve zevkten faydalanıyorsunuz, bari Ramazan’da kendinize çeki düzen verip kendinize gelin. Nefsânî ve hevâyî temayüllerinizden uzak durun!”

Ramazanımız mübarek olsun.

Aynur ŞEKEROĞLU

¹³ Bühtan: Karalama, suç yükleme

¹⁴ Zebreced: Sarımtırak yeşil, cam parlaklığında kıymetli taş.

NİYET ETTİM RAMAZAN UMRESİ YAPMAYA

İçinde bulunduğumuz Miladi 2023, Hicri 1444 senesinde; Ramazan ayına taptaze bir bahar gününde 23 Mart'ta erişeceğiz inşallah. Çoğumuz Ramazan Umresi yapmaya niyet ettik ve nasip olursa talimli olmak adına, umrede yapılması gereken farz, vacip ve sünnetler nelerdir bu yazıda özet olarak değinilecek inşallah.

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Hazretleri Ramazan Umresiyle ilgili buyuruyorlar ki:

*"Ramazan ayında yapılan umre, tam bir hac sayılır, yahut da benimle birlikte yapılmış bir haccın yerini tutar."*ⁱ

*"Kim Ramazan ayında Mekke'ye kavuşup orucunu tutar ve kolayına geldiği kadar gecesini ibadetle geçirirse, Allah ona Mekke dışında yüz bin Ramazan ayı orucunu tutma sevabı yazar ve Allah ona her gün ve her gece karşılığında bir köleyi hürriyetine kavuşturma sevabını verir. Her günün karşılığında Allah yolunda bir atın düşmana hücumunun sevabını yazar. Yine gündüz bir hasene (ecir, sevap), gece bir hasene yazar."*ⁱⁱ

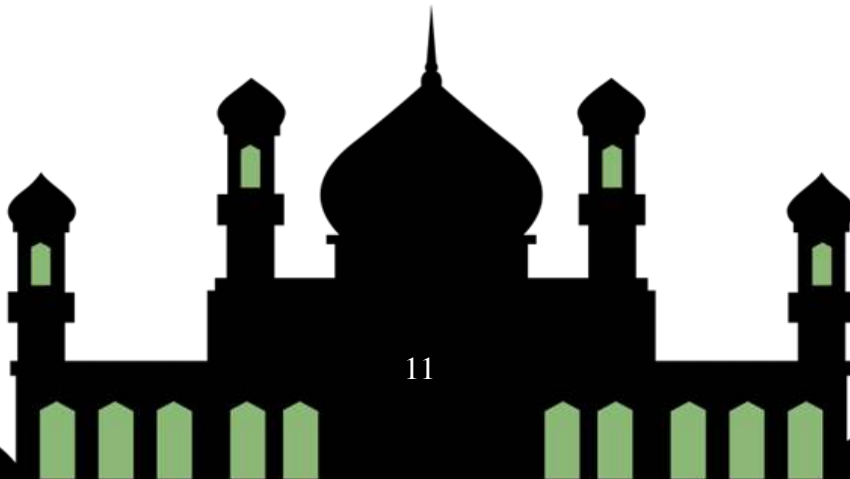
Umre'nin Farzı ve Vacipleri Nelerdir?

Umrenin farzı: İhram'a girmek ve tavaf etmektir.

Umrenin vacibi ise sa'y yapmak ve tıraş olmaktır.

Umre Nasıl Yapılır?

- Mikat sınırlarının birinde ihrama girilir ve niyet edilir.
- Telbiye, tekbir, tehlil, salavat-ı şerife okunarak Harem-i şerife girilir.
- Niyet edip umre tavafı yapılır. Tavaf esnasında iztibaⁱⁱⁱ ve ilk üç şavtta remel^{iv} de yapılır.
- Tavaf namazından sonra Mes'aya gidilerek umrenin sa'yi yapılır.
- Tıraş olunup ihramdan çıkılır. Böylece umre tamamlanmış olur.

Bunlar Ne Demektir ve Hangi Usullerle Yapılırlar?

İhrama girmek

Sözlükte “haram kılmak, kendini mahrum bırakmak, haram aylarına veya Harem bölgesine girmek” anlamlarına gelen ihrâm kelimesi, terim olarak hac veya umreye niyet eden kimsenin diğer zamanlarda yapması helâl olan bazı davranışları, hac ve umrenin rükünlerini veya bütün âdâbını tamamlayıncaya kadar kendine haram kılmasını ifade eder.

İhrama Girmeden Önce Yapılan Sünnetler

1. İhrama girmeden önce vücut temizliği yapıp gusletmek.
2. İhrama girmeden önce vücuda uzun süre kalıcılığı olmayan güzel koku sürmek.
3. Erkeklerin izâr ve ridâ denilen iki parçadan ibaret örtüye bürünmesi.^v
4. İhram elbisesine büründükten sonra iki rek’at namaz kılmak. (*İlk rek’atta Kâfirûn, ikinci rek’atta İhlâs sûrelerinin okunması, niyet ve telbiyenin de bu namazdan sonra yapılması daha faziletli görülmüştür.*)
5. İhramlı olduğu sürece her fırsatta yüksek sesle telbiye getirmek de bütün mezheplere göre sünnettir.

TELBİYE

*“Lebbeyk, Allâhümme lebbeyk. Lebbeyk, lâ şerîke leke lebbeyk
inne’l-hamde ve’n-ni’mete leke ve’l-mülk, lâ şerîke lek”*

*Rabbim! Davetine sözüm ve özümle tekrar tekrar icabet ettim,
emrine boyun eğdim. Rabbim! Senin davetine icabet boynumun borcudur.
Senin eşin ve ortağın yoktur. Rabbim! Bütün varlığımla sana yöneldim;
hamd senin, nimet senin, mülk senindir. Senin eşin ve ortağın yoktur.*

İhram Yasakları

1. Vücudun herhangi bir yerini tıraş etmek, kıl koparmak, tırnak kesmek.
2. İhramlı iken süslenme amacıyla yağlanmak, boyanmak, kınalanmak, makyaj yapmak, yıkanırken kokulu sabun kullanmak, vücuda veya elbiseye koku sürmek.
3. Erkekler için; ihramlıyken dikişli elbise ve iç çamaşırı türü giyim eşyası giymek, başı kısmen veya tamamen örtmek, çorap ya da topukları ve üstü kapalı ayakkabı giymek.
4. İhramlıyken erkeklerin eldiven giymesinin haram olduğuna dair görüş birliği vardır. Kadınların giymesi konusunda görüş ayrılığı bulunmaktadır.
5. Kadının ihramlı iken yüzünü örtmesi yasak olmakla birlikte ihtiyaç duyduğu zaman örtmesi câiz görülmüştür.
6. İhramlı iken silâh kuşanmak Hanbelî ve Mâlikî fakihleri ihram yasakları arasında sayarken, Hanefî ve Şâfiîler câiz görmektedir.
7. İhramlı iken cinsî ilişkiye girmek veya cinsî ilişkiye yol açabilecek davranışlarda bulunmak veya şehveti tahrik edici konuları konuşmak yasaktır.
8. İhramlıyken ister Harem bölgesi içinde isterse dışında olsun, ister eti yensin isterse yenmesin her çeşit kara avı avlamak, avcıya göstermek ve yardımcı olmak, av hayvanlarına zarar vermek hatta bazı fakihlere göre av etinden yemek yasaktır.

9. Harem bölgesi olarak sınırları belirlenen Mekke şehri ve etrafında avlanmak, çevreyi tahrip etmek, tabii çevreyi oluşturan ağaç ve bitkileri kesip koparmak, bunlara zarar vermek hem ihramlı hem de ihramsız olan herkes için yasaktır.

10. Dinen itaatsizlik yapmak, başkalarıyla cedelleşmek, kavga etmek, çirkin ve hakaret içerikli söz söylemek, normal zamanlarda da yasak ve çirkin bir davranış olmakla birlikte ihramlı için ayrıca yasaklanmıştır.

İhram Yasağının İhlâlin Sonuçları

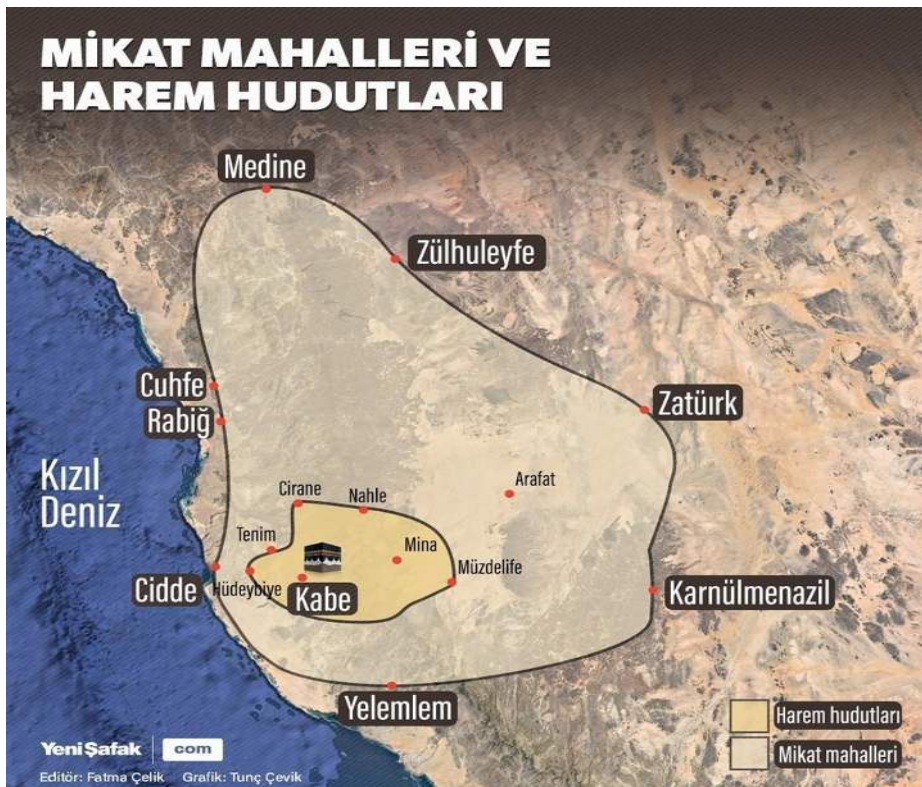
İhram yasaklarının ihlâli fıkıh literatüründe “cinayet” diye adlandırılmış, karşılığında bedeni ve mali olarak bazı bedelleri vardır. İhram yasaklarının ihlâli, yasağın ve ihlâlin ağırlık derecesine göre hac veya umrenin fasid olması ve kazasının gerekmesi, büyük baş hayvan yahut koyun veya keçi kesme, fitır sadakası (fidye) kadar bağışta bulunma, bedelini ödeme, sadaka verme, oruç tutma gibi farklı sonuçlar doğurur.

İhram Yasaklarının Kalkması

Umrede sa'yin tamamlanmasından sonra saçları tıraş etmek veya kısaltmak suretiyle ihramdan çıkılınca yasaklar kalkar. Umresini tamamlayanlar bu safhada kendi saçlarını kesebilecekleri gibi birbirlerini de tıraş edebilirler. Kadınların saçlarının ucundan biraz kesmesi yeterli olur.

İhrama Nerede Girilir

Mekke'ye mikat sınırları dışındaki yerlerden gelenler yolları üzerindeki mikatlardan birinde ihrama girerler. Mekke'de bulunduğu esnada umre yapmak istenirse, Mekkeliler gibi, Harem Bölgesi dışına çıkılarak ihrama girilir. Hava yoluyla Türkiye'den Cidde'ye gelenler ise mikat sınırını havada geçecekleri için Türkiye'deki havalimanında ihrama girerler.

TAVAF

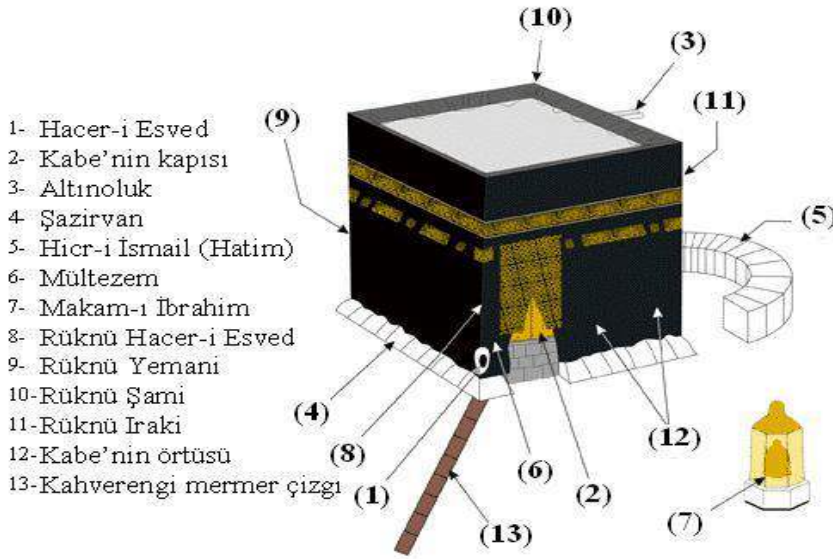
Tavaf, bir şeyin etrafında dönmek anlamında olup, Hacer-i Esved'in hizasından başlayarak Kabe'nin etrafında yedi defa dönmektir. Bu dönüşlerin her birine "şavt" denir. Tavafın Mescid-i Haram içinde yani Kabe'nin etrafında yapılması gerekir. Kabe'nin etrafında tavaf yapılan yere Metaf (tavaf mekanı) denir. Burada tavaf yapıldığı gibi mescidin üst katlarından Kabe'nin çevresi dolaşarak da tavaf yapılır. O zaman alan biraz geniş tutulmuş olur. Ancak Harem-i Şerif'in dışından dolaşanlar tavaf yapmış sayılmazlar.

Tavafa başlamadan, öncelikle "Niyet ettim Allah rızası için umre tavafını yapmaya" diye niyet edilir. Kabe'yi sol tarafımıza alarak tavafın şavtlarına başlarız. Her şavtta dua, zikir, salavat, Rabbena dualarını okuyabiliriz. Kabe etrafında 7 kere dönüp tüm şavtlarımızı tamamladığımızda tavaf namazı kılmamız gerekmektedir. Tavaf namazını Makam-ı İbrahim'in arkasında kılmak müstehaptır. Orada yer olmadığı takdirde herhangi uygun bir yerde kılmak da caizdir. Niyet ettim Allah rızası için tavaf namazını kılmaya diye niyet edip namazımıza başlarız. Sünnet olan aynı ihram namazında olduğu gibi namazımızın ilk rekatında Fatih'a'dan sonra Kafirun suresi, ikinci rekatında Fatih'a'dan sonra İhlas suresini okumak sünnettir. Namazımızı da kıldıktan sonra tavafımız bitmiş olur.

Dalil-Alhaj.com

Kabe

(Müslümanların Kiblesi)

Tavaf'ın Vacipleri

- Tavafa abdestli olarak başlamalıyız. Tavaf esnasında abdesti bozulan kişi Kabe'nin neresinde olduğunu belirleyerek dışarıya çıkar. Abdestini aldıktan sonra bıraktığı yerden devam ederek yedi şavtı tamamlar.
- Setr-i avret, yani mahrem yerlerinin örtülmesi gerekir. Avret sayılan yerlerin dörtte biri veya daha çoğu açılırsa ceza gerekir.
- Kabe'yi sol tarafına alarak tavaf yapılır.
- Yürümeye gücü yetenlerin tavafı bizzat yürüyerek yapmaları

gerekir. Yaşlılık, hastalık ve sakatlık sebebiyle yürüyemeyenler ise tekerlekli sandalye vb. araçlara binerek tavaf yapmalarında bir sakınca yoktur.

Tavaf'ın Sünnetleri

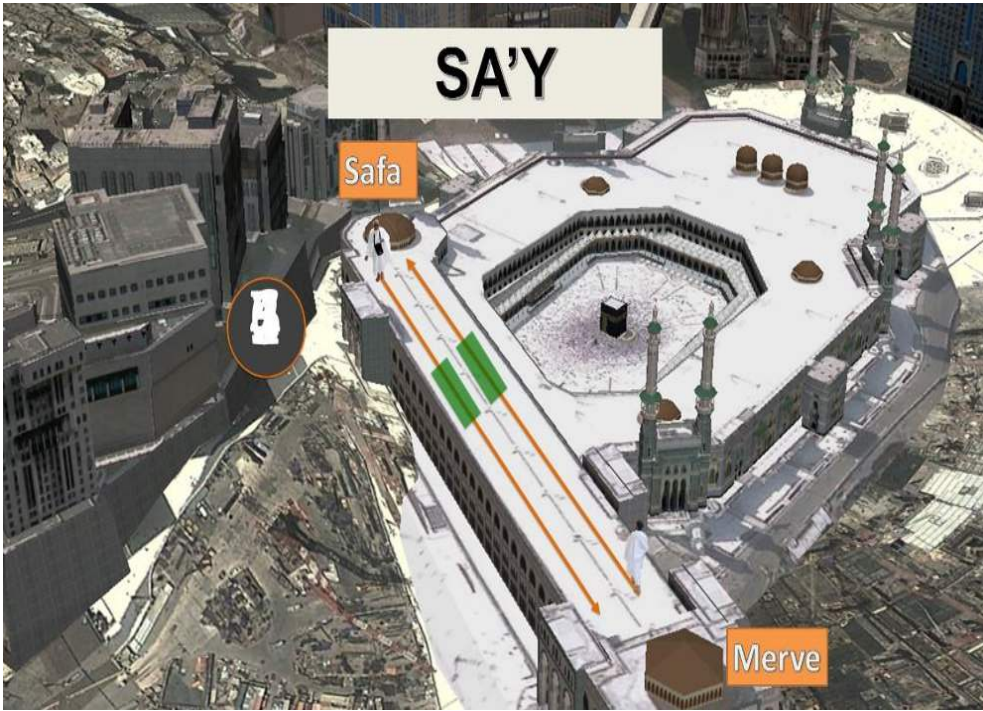
- Bedenimizde ihram kıyafetimizde namaza engel olacak herhangi bir pislik bulunmaması gerekmektedir.
- Her şavtta Hacer-i Esved'in karşı hizasına geldiğimizde elimizi kaldırıp "Bismillahi Allahuekber" denilerek karşıdan selamlanır ve sağ elin içi öpülür. Tabii bunları yaparken bekleme yapmadan yürümeye devam edilir.
- Tavafı bitirdikten sonra kana kana su içmek de sünnettir.

Tavaf namazından sonra Mes'aya gidilerek umrenin sa'yi yapılır.

SA'Y

Say yerine çıkılarak Safa ile Merve arasında 7 kere umrenin say'ı yapılır. Sa'y kelimesi; koşmak, hızlı yürümek anlamına gelmektedir. Sa'y yapılan mekana Mes'a denir. Yürüme alanındaki uzunluğu ortalama 400 metredir.

Hz. İbrahim (a.s) eşi Hacer ile oğlu İsmail'i Kabe'nin bulunduğu yere, Allah'a emanet ederek bırakmış, çocuklarının rızkını temin etmek için çalışmaya gitmişti. Hz. İsmail henüz küçük bir bebektir. Annesi onu emziriyordu. Suları bitmişti ve bir an önce su bulunması gerekiyordu. Hz. İsmail için su arayan Hacer annemiz, Safa ile Merve tepeleri arasında su verecek kimse yok mu diye yedi defa bu tepelerde gidip gelmiştir ve sonunda Cebrail (a.s)'in Zemzem suyunu çıkardığına şahit olmuştur. Safa ve Merve tepeleri arasındaki dört gidiş, üç geliştten ibaret olan sa'y, yukarıdaki kıssaya dayanmaktadır.

Sa'y in Yapılışı

- Safa tepesine çıkılır. Kabe'deki Hacer-i Esved tarafına dönülerek tavafın başlangıcında olduğu gibi, Kabe'ye doğru eller yukarıya kaldırılıp, "Bismillah-i Allah'u Ekber" denilerek Kabe selamlanır (istilam).
- Allah'ım! Senin rızan için umre sa'yini yapmak istiyorum. Bunu bana kolaylaştır ve onu kabul eyle diye niyet edilir. Daha sonra Merve tepesine doğru yürünür. Bu andan itibaren isteyen de içinden geldiği gibi dua veya zikir çeker.
- Yeşil ışıklı lamba ve direklerin oraya gelindiğinde, erkekler koşar adımlarla yürürler. Buna "Hervele" denir.
- Merve'ye varıldığı zaman bir şavt tamamlanmış olur. Burada yine Kabe'ye dönülerek istilam (selamlama) yapılır.
- Daha sonra Safa'ya doğru gidilir. Safa'ya varınca ikinci şavt tamamlanmış olur.

Diğer şavtlar da aynen bu şekilde yapılır. Yedinci şavt tamamlandıktan sonra Merve'de Kabe'ye karşı dönülerek dua edilir. İsteyen kendi içinden geldiği gibi dua eder veya zikreder. Böylelikle say'ı da bitirmiş oluruz.

İhramdan Çıkış

En son sa'y da bitirildikten sonra tıraş olunarak ihramdan çıkılır, tüm ihram yasakları kalkar ve umre ibadetimizi yerine getirmiş oluruz. Tıraş olmaktan maksat saçların kesilmesidir. Hanefî'lere göre saçların tıraş edilmesi veya kısaltılmasında vacip olan miktar, başın en az dörtte birindeki saçlardır. Başın sadece dörtte birinden veya daha az kısmında saç varsa hepsinin tıraş edilmesi veya kısaltılması gerekir. İhramdan çıkarken tıraş ile alakalı Peygamber Efendimizin hadis-i şerifleri ise şöyledir:

Ebu Hüreyre (r.a)'ın kaydettiği bir rivayet şöyledir: Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem): "Ey Allah'ım, tıraş olanlara mağrifet et!" demişti, yanındakiler: "Ey Allah'ın Resulü! Kısaltanlar için de dua ediver." dediler. Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) yine: "Ey Allah'ım, tıraş olanlara mağrifet et!" buyurdu. Yanındakiler tekrar "Ey Allah'ın Resulü! Kısaltanlar için de dua ediver." dediler. Peygamberimiz üçüncü defa "Ey Allah'ım, tıraş olanlara mağrifet et!" buyurdu. Sahabeler de üçüncü defa: "Ey Allah'ın Resulü! Kısaltanlar için de dua ediver." dediler. Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) üçüncü talep üzerine: "Kısaltanlara da!" dedi.

Allah tüm isteyenlere Üstadımız ve derviş kardeşlerimizle beraber, Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) ile hemhal olduğumuz bir umre nasip eylesin. Amin...

Öznur YALÇINKAYA

ⁱ Buhârî, Umre 4; Müslim, Hac 221. Ayrıca bk. Tirmizî, Hac 55; Ebû Dâvûd, Menâsik 89; Nesâî, Sıyâm 6; İbni Mâce, Menâsik 45.

ⁱⁱ İbniMâce, Menasik: 106.

ⁱⁱⁱ İztiba: Sözlükte "bir şeyi koltuğunun altına sokmak" anlamına gelen ıztibâ', fıkhîta "hac ve umre esnasında ihram elbisesinin üst kısmı olan ridânın bir ucunu sağ koltuk altından geçirip sol omuz üzerine atmak, böylece sağ omuz ve kolu açık bırakmak" mânasında kullanılır. Hanefî ve Şâfiî mezheplerine göre ardından sa'y yapılacak bütün tavaflarda ıztibâ' sünnettir (Müsned, I, 305-306; Dârimî, "Menâsik", 28; İbn Mâce, "Menâsik", 30; Ebû Dâvûd, "Menâsik", 49-50; Tirmizî, "Hac", 36).

^{iv} Remel: Ardından sa'y yapılan tavafların ilk üç şavtında yapılması sünnet olan hızlıca ve çalimli yürüyüş.

^v İzâr belden aşağıya sarılan, ridâ ise vücudun üst kısmını örten dikişsiz kumaş veya havludur. Bu örtülerin beyaz, yeni veya yıkanıp temizlenmiş olması müstehaptır.

Diğer Kaynaklar: İslam Ansiklopedisi, <https://dinimizislam.com>, <https://inanctur.com.tr>

TALHA BİN UBEYDULLAH

Dünyada iken cennetle müjdelene şerefine nail olan, Resulallah sallahu aleyhi ve sellem'in dizinin dibinden hiç ayrılmamış, sözünden çıkmamaya gayret göstererek gönlünde yer edinmiş nice sahabeler vardır. Bu sahabelerden bir tanesi de Talha bin Ubeydullah'tır. Talha bin Ubeydullah tüccardır, gitmiş olduğu Basra'dan bir rahibin Hazreti Muhammed sallahu aleyhi ve sellem'in peygamberliğini söylemesi üzerine Mekke'ye dönerek Müslümanlığı kabul etmiştir. Böylece ilk Müslümanların arasına yazılmış ve ismi kendisinden yüzyıllar sonrasında dahi anılmaktadır. İlk Müslümanlardan olmanın bedeli olarak müşrikler tarafından türlü işkencelere maruz bırakılmış, bu sırada Hazreti Ebubekir radiyallahu anh ile aynı ipe bağlanıp işkence gördükleri için "karîneyn" yakın dost olarak anılmışlardır.¹ İslam uğruna canından geçercesine birçok cihatta yer almış fakat bedir savaşına Allah Resülü sallahu aleyhi ve sellem'in Said bin Zeyd'le birlikte Şam'a bilgi almak için yollaması üzerine katılamamıştır. Uhud gazasına katılan Talha bin Ubeydullah büyük bir cesaret ve şecaat timsali olmuş, savaşta İki Cihan Serveri Peygamberimiz sallahu aleyhi ve sellem'i korumaya çalışırken kolundan yaralanmış ve çolak kalmıştır. Her türlü zorluk ve sıkıntıyı birlikte aşmaya çalışan ashap, Resulallah sallahu aleyhi ve sellem'e yardım etmek içinde canla başla mücadele etmeye çalışmıştır. Uhud günü kayalığa çıkmaya çalışan Resulallah sallahu aleyhi ve sellem iki zırhından dolayı çıkamayınca Talha bin Ubeydullah o canlar feda peygambere basamak olmuş ve sırtına basıp kayalığa çıkan Resulallah sallahu aleyhi ve sellem "Talha'ya cennet vacip oldu" diyerek müjdelemiştir.² Resulallah sallahu aleyhi ve sellem tarafından birçok övgüye nail olmuş olan Talha bin Ubeydullah, "Talhatü'l-Cûd (Cömert Talha)" lakabını almıştır. Hazreti Talha, kendisini sevindiren bir hadiseyi şöyle aktarmaktadır: "Sahabelerden bir zat, bir gün Resulallah'a 'Müminler içerisinde öyleleri vardır ki, Allah'a vermiş oldukları ahde sadakat gösterirler. Onlardan kimi canlarını feda etti, kimi de bu şerefi beklemekteler.' ayet-i kerimesindeki 'şehit olmayı bekleyenler'in kimler olduğunu sorar. Fakat Peygamberimiz cevap vermez. Sahabi sualini üç defa tekrarlar, fakat yine cevap vermez. O sırada ben, üzerimde yeşil bir elbise olduğu hâlde mescide girdim. Resulallah beni görünce, 'Sual soran nerede?' diye buyurdu. Sahabi, 'Buradayım Yâ Resulallah!' deyince, beni göstererek, 'İşte bu, şehit olmayı bekleyenlerdendir.' buyurdu."³ Resulallah sallahu aleyhi ve sellem'in söylediği gibi bu bahtiyar sahabe 65 yaşında şehit edilerek, ebediyete yürümüştür.

Rabbim bizleri onların izinde olanlardan eylesin.

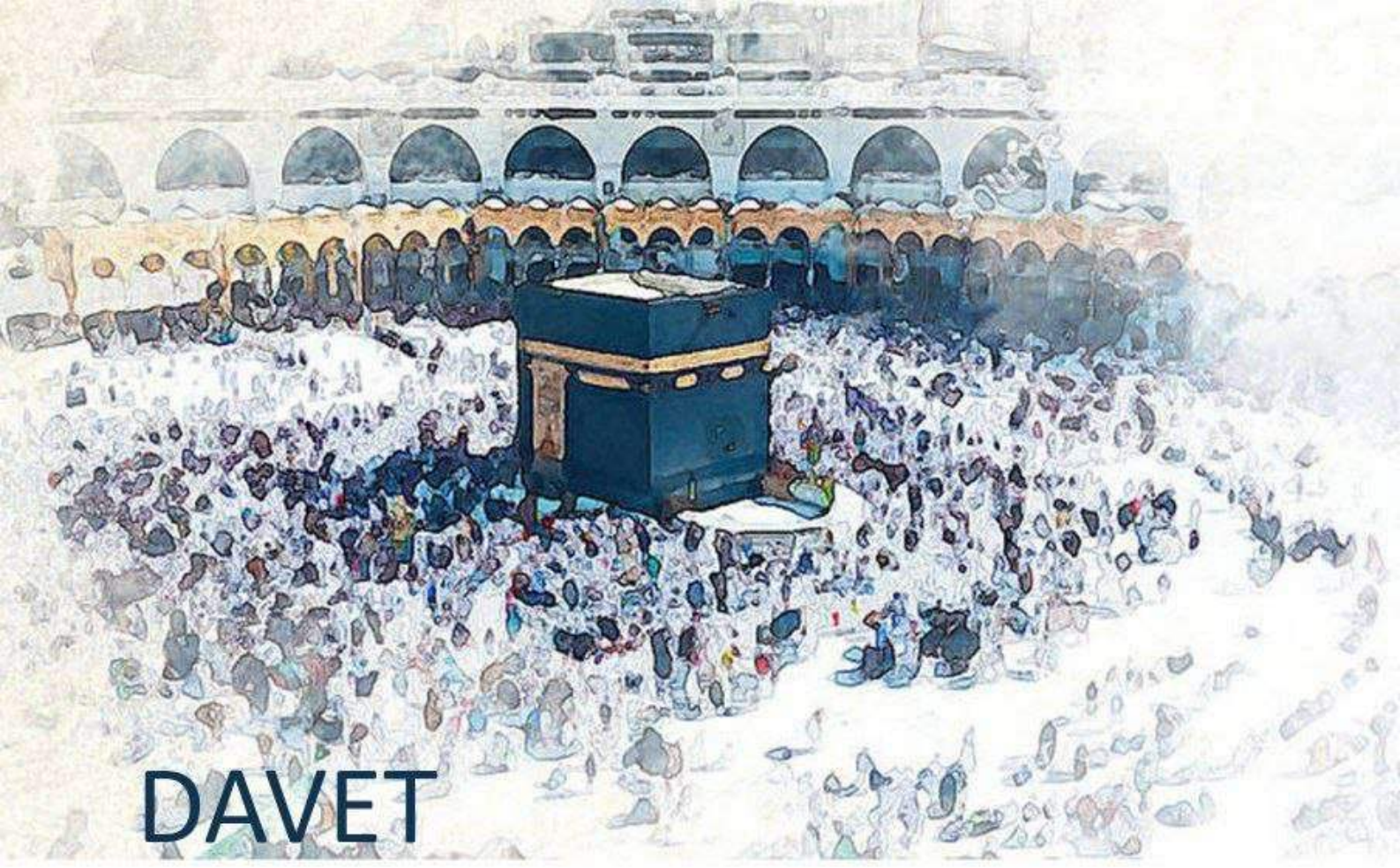
Allah onlardan razı olsun.

Beyza ASLAN

1 TDV İslam Ansiklopedisi

2 Tirmizî, "Menâkıb", 21

3 Hilîye, 1: 87; İbni Ebî Şeybe, Musannaf, 12: 90.

DAVET

“Lebbeyk Allahümme lebbeyk, lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk, innel hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk, lâ şerîke lek. Lebbeyk Allahümme lebbeyk, lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk, innel hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk, lâ şerîke lek” zikr-i şerifi kulaklarımda çınılıyordu. Sabah ezanının muhteşem coşkusu, Mekke sokaklarında yankılanıyordu. Kalabalıklar arasında Kâbe'ye doğru koşuyordum. Karşımda tüm ihtişamı ile duran Kâbe, benim üzerimde siyah bir elbise, başımda beyaz, uzun bir örtü ve heyecandan titreyen bedenim ile öylece bir müddet bakıyorum Kâbe'ye. Sonra ben de kalabalığa karışarak dilimde lebbeyk zikri ile Kâbe'yi tavafa başlıyordum.

Kâbe adeta mahşer yerini andırıyordu. Sanki herkes burada, kendi mahşerinin provasını yapıyordu. Başımı gökyüzüne kaldırdığımda hava henüz aydınlanmamış olmasına rağmen gökyüzünde yıldızların olmayışı dikkatimi çekiyordu. Mekke şeditti. Mekke hırçındı. Tavaf esnasında bazen dualar ediyor, bazen zikir çekiyor, bazen de şaşkınlıkla etrafa bakıyordum. Bir grup insanın Safa ve Merve tepesine doğru gittiklerini görüyordum, ben de arkalarından giderek onlarla birlikte koşuyordum, yani say yapıyordum. Havanın sıcaklığından olacak ki boğazım kuruyordu. Termometre elli iki dereceyi gösteriyordu. Koşar adım ile zezem çeşmesine gidiyor, bir solukta zezem içiyordum. Elhamdülillâhi rabbil'alemin.

Tekrar Hacerülesved taşından başlayarak Kâbe'yi tavaf için geriye dönüyorum. Tavaflarımı tamamladıktan sonra bir kenara çekilip yere oturuyorum, ellerimi dizlerime bağlayıp gözlerimi sadece Kâbe'ye odaklıyorum. Uzun bir müddet sadece Kâbe'ye bakıyorum ve içimden sadece “La İlahe İllallah” zikrini söylüyorum. O anda orada olduğuma inanamıyorum; öylesine şaşkın, öylesine mutluyum ki. Daha sonra Hazreti İbrahim'in (aleyhisselam) makamını görüyorum. Yanına giderek Hazreti İbrahim'in (aleyhisselam) ayak izinin olduğu cam fanusu selamladıktan sonra Kâbe'yi tavafa devam ediyorum. Tavaf esnasında aklıma tövbe zikri geliyor, başlıyorum “Subhanallahu ve bihamdihi subhanallahul azim ve bihamdihi estağfurullah el azim” diyerek tavafımı tamamlıyordum. Derken bir araç gelip beni alıyor. Üzülerek Kâbe'den ayrılıyorum. Ama nereye gittiğimi de bilmiyorum.

Yaklaşık üç dört saat süren bir otobüs yolculuğu yapıyorum. Bir ara uyuyakalıyorum. Yolda bir yerlerde araç ihtiyaçlar için duruyor. Etrafa baktığımda çölü aldırıyordu. Ben de inip abdest almaya gidiyorum. Sonra sanki ışık hızı ile Medine-i Münevvere'ye ışınlanıyorum. Yeşil kubbenin tam karşısında oturur vaziyette buluyorum kendimi. Resulullah Efendimiz'e (sallallahu aleyhi ve sellem) salat u selam getiriyorum. Sevgililer sevgilisinin huzurunda olmak ona (sallallahu aleyhi ve sellem) öylece bakmak, bakabilmek...

Daha sonra kendimi Ravza'nın içinde görüyorum. Hem de en ön safta, iki rekât namaz kılıyorum, dualar ediyorum, sonra çıkış yoluna ilerliyorum. Biraz hüzün kaplıyor içimi. Kalp ağlıyor, gözden yaşlar akıyor. Mescid-i Nebevi'nin yanı başında olan Cennet'ül-Baki'ye doğru yönelip dualar ediyorum. Uhud Dağı ve kabristanı ziyaret ediyorum. Hurma bahçelerinden envaiçeşit hurmalardan tadıyorum. Yalın ayak, Medine sokaklarında dolaşıyorum. Üzerimde beyaz bir elbise, Medine sakin, Medine naif. Sonra insanların içerisinde, Medine sokaklarında kayboluyorum.

İstanbul'daki evimde, kendime ait odamda, kitap dolabımın rafında, duran masa saatinin alarmı çaldıkça çalıyordu gözümü açtığımda. Önce sağıma döndüm, sonra soluma döndüm. Yataktan hızla kalktım bağdaş kurup yatağın içerisinde oturdum. "Allah'ım! (celle celaluhu)" dedim, "Ben neredeyim?" diye kendi kendime sorular sormaya başladım. Ve o esnada anladım ki gördüğüm her şey bir rüyadan ibaretti. Dudağıma damlayan gözyaşımı silerek Allah'tan (celle celaluhu) niyazda bulundum. "Ya Rabbi!" dedim, "Gösterdiğin bu rüya gerçek olsun, senin evini ziyarete geleyim, beni evine davet et." diye dualar ettim.

Dünyanın karmaşası ve kaosunun içerisinde yeni bir gün çoktan başlamıştı. Günlük koşuşturmaların içerisinde gördüğüm rüyanın da etkisi ile aklımda ve gönlümde olan tek şey Mekke ve Medine idi. Bir yandan iş yerimde işimi yapıyor bir yandan da gözlerimi kapatıp kendimi Mekke ve Medine'de hayalliyordum.

Hafta sonları ve işten arta kalan zamanlarda bahçe işlerini, toprak ile haşır neşir olmayı çok seviyordum. Pazar günü öğleden sonra bahçeye indim. Saksılardaki çiçeklerin topraklarını değiştirdim. Limon ağaçlarımın gübrelerini yeniledim. Maydanoz, taze soğan biraz da fesleğen ektilim bahçeye. Elma ve şeftali ağacından birkaç tane meyve toplayıp dışarıda oyun oynayan çocuklara dağıttım. Sonra evin teras katına çıkıp terastaki çiçeklerin haftalık bakımlarını yaptım. Salondan gelen telsiz telefonun sesi ile içeriye yöneldim. Telefonu alıp terasa çıktım, arayan teyzemdi.

Teyzem benim sırdaşımdı, anne yarımdaydı. Bir müddet sohbet ettik telefonda ve o esnada teyzeme, "Teyze biliyor musun ben Umre'ye gideceğim." dedim. Aslında böyle bir program yapmamıştım ama o esnada dilime böyle bir cümle zuhur etti. Teyzem şaşkın bir ses tonu ile mutluluğunu paylaşarak "Allah (celle celaluhu) mübarek etsin yavrum." dedi. Bir süre daha sohbet ettikten sonra konuşmamızı sonlandırdık. Sehpanın üzerinde soğumuş olan çayımı elime aldım, sedirin üzerine oturdum, kendi içimdeki sessizlikle ve kendimle konuşmaya başladım. Teyzeme söylediğim Umre yolculuğu için aslında bende çok şaşkındım. Ancak önce kalbime, sonra da dileme gelen bu manevi davet benim harekete geçmemi sağladı.

Gökyüzü sanki yarılmıştı. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Yağmur damlaları saçlarımdan süzülüyordu. Anlaşılan o ki hava da halime üzülmüştü. Hem yürüyor hem de kendi kendime söyleniyordum “Ya Rabbi!” dedim, “Ben sana gelmek istiyorum ama gelemiyorum. İnsanoğlu kadın erkek demeden dünyanın her yerine gidebiliyor ama ben sana gelmek istiyorum, gelemiyorum.” diyerek ağlaya ağlaya vakit namazını kılmak için Tarihî Yeni Cuma Camii’ne gittim. Namazın sonunda kalben ihlas ile dualar ettim ve tekrar iş yerime geri döndüm.

Günler günleri haftalar haftaları kovalamıştı. Rüyamın üzerinden neredeyse iki ay geçmişti. Ancak üzerimdeki tesirini ilk günkü gibi kalbimde hissediyordum. Her başlayan yeni günde “Belki bugün müftülükten beni ararlar.” diye bekliyordum. Günler geçtikçe umudum giderek azalıyordu. İçimi hüznün kaplıyordu. Derken bir gün iş yerinin koridorunda, dalgın adımlar ile, toplantı salonuna doğru yürüyordum. Çalışma odamın kapısından bir ses yankılanıyordu koridorda. “Telefonunuz var.” diye sesleniyordu oda arkadaşım. Koşar adımlarla odama gittim. Nefes nefese kalmıştım. Telefondaki kişi, “Ben Mehmet Ali Paşa Camii’nin imamıyım, sekizinci katile olarak bu yıl Umre’ye gideceğiz. Sizi de ailenizden muvakkatname yani resmî izin alarak Umre’ye götüreceğim.” dedi. Ben bir müddet telefonda hiç konuşamadım, nutkum tutuldu, cevap veremedim. “Hanımefendi nedir cevabınız?” diyen Umre hocasına, “Tamam, eee tabii elbette hocam, geliyorum.” diyerek telefonu kapattım. “Allah’ım! (celle celaluhu) Nasıl mutluyum Ya Rabbi! Sana nasıl hamdedeyim bilemiyorum.” dedim. Bu kez sevinçten ağladım.

Tüm hazırlıklar tamamlanmış, kutsal topraklara doğru yolculuk için yola çıkılacaktı. O gün benim düğünüm, bayramımdı. Otuz sekiz yıllık hayatımın en özel anıydı. Otobüsler havalimanına doğru hareket ediyordu. Sanki bu dünyadan öte aleme gidiyormuşçasına bir his kaplıyordu içimi. Bir rüya ile gelen davetin mutluluğunu, kalben edilen duaların kabulünün hamdını yaşıyordum içimde. Allah’ın (celle celaluhu) bu mukaddes davetine layık olan, hakkı ile ibadetlerini yapabilen kullarından olabilmek duası ile.

Elif ASLAN

SESSİZLİĞİN ÇIĞLIĞI

Yarıldı gök
Ayaz bir gecenin seherinde
Yolu bir sevdanın kıyısına sinmiş gölgenin
Beklemekten yorulmuş umudunun kıyısını içerken
Sustu adam
Gözleri son kez bakarken arşın kubbelerine
Lamekân şehrinin yıkıldı surları yeniden
Yırtıldı kefen
Güllerle salınan endamı solarken
Ten kafesinden sıyrıldı derviş
Vardı hamuşanın ıssız sokaklarına
Döküldü fatıhası
Aminsiz kabirlerin üstüne yürekten
Dindi gönlünün derunundan fırlayan soluğu
Konarken her kabrin direğine bir bir nefes-i ruhu
Açıldı eller tek tek
Her bekleyenin üzerinde umutla
Bana da ver bana da ver diyerek
Yalvardı yaşayan ölüler dervişe
Oysa veren ne oydu ne de onun dudağı
Ruhunun derininden sızlayıp
Nefesiyle çoğalan soluğu
Yetti her kabrin üzerinde yalvaran ellere
Kondu açılan her avucun
Bîçare feryadına 'Hu Hu' su
Sustu çocuk
Avuçlarına dolan aminleri kana kana içince yeniden
Bir eyyam ile bükülen boynu sokuldu dervişin
Bir başka avuca konan Fatıha'sı ile
Süzüldü yaşlar
Her kabrin başında açılan avucu sularken bir bir
Yeşerdi yeniden topraklar
Her damla yaşın kurak soluğuyla
Nefessiz kalan nice başlar
Soludu dervişin yanık duasını
Doldururken avuç avuç zikrini feryale
Kansız etsiz ve kemiksiz gözler
Gördü dervişin
Ruhunun sırdaşıyla doldurduğu testi
Yarıldı yer

Kalktı başlar kıyamet gecenin kefensiz
şafağında
Yalvaran sükutları inletirken semayı
Sustu kadın
Bir damlacık ağusu
Selamın nuru ile konuştuğurken hicrini
Hatırladı diri iken söylediği
Nice cümlelerin beyhude zehrini
Oysa şimdi hem dilsiz hem dudaksız iken
Kıırdadı yüreği
Zikriyle dolan semavata kıyamla
Heyhât!
Dilsiz dudaksızca kana kana içilen membada
Söndü yeniden yanan kandiller
HAY HAY dedi derviş
Dokunurken tüm çatlamış yalvarışlara
Yetti binlerce yıldır ıssız kalan gayyalara nefesi
Yandı yeniden yerlerde tutuşan kandiller
HAK HAK dedi derviş
Omzunda abası
Elinde asası ile
Süzölüp dolarken hamuşandaki
Nergizsiz gülsüz menekşesiz
Dikensiz sevdasız umutsuz kabirlerdeki
Her biri un ufak olan çehrenin
Çeneleri çözülmüş bağlarını
Yeniden dolarken boynuna
Tutuştı yüreği
İnleyen her körpe kamburun
Solmuş ıssızlığında ararken Leyla'yı...
İç iç dedi kandillerde susarken bülbüller
Buhurlar yıkandı yeniden
Çarmıha gerilen her Kabil'in kininden
Sırrı ateşi aşk ile süveydalar arınırken tevhidle
Kaydı yıldızlar yeniden
Her ölüm sularken deryayı
Sustu yeniden Habil
Ölümün soluğunda
Uçsuz bucaksız kefenlerle
Kucakladı
Ahına yoldaş olan her ademi

Leyla Tuba TOPTAŞ

TEKNOLOJİ DİYETİNE NİYET

1950 yılında Amerika’da ilk internet çalışmaları başladı. 1960- 1970 yılları arasında ise bilim insanları interneti geliştirmeye başlayarak günümüzde kullandığımız internet formatını 1989 yılında ulaştılar. İnternetin insan hayatına girmesi ile insanlık yeni bir çağ atlamıştı. Nitekim artık bilgisayarlar herkesin evine girmeye başlamış ve bilginin ulaşılabilirliği artmış, tıpkı TV’lerde olduğu gibi insanlar hipnotize olmuş bir şekilde bilgisayarda uzun vakitler geçirmeye başlamıştı. 2000’li yıllara gelindiğinde ise artık telefonlara internet, kamera, ses kaydı entegre edilmiş, dokunmatik ekranlar piyasaya sürülmüştü. İnsanlar inanılmaz derecede bu ürünlere rağbet etmeye başladı. 2008 yılında ilk defa mobil uygulama geliştirici marketler tanıtıldı. 2011 yılında ise artık klasik telefonlar önemini yitirmişti. 2011 yılında insanlara telefonun kendisi ile sohbet etme olanağı sağlayan “Hey Siri” piyasaya sürüldü. İnternet nezdinde “akıllı” telefonlar müthiş bir hızla ilerliyordu. 2017 yılında telefonlara yapay zekâ işlemcileri entegre edildi. Artık telefonlar sizin tercihlerinizi algılıyor, girdiğiniz yerleri analiz ediyor ve ona göre sizi yönlendiriyordu.

Sizlere tüm bu süreci anlatmamın tek nedeni; zaman diyagramında insanların teknolojiye olan bağımlılıklarının nasıl arttığını gözünüzde canlandırmanızdır. 2008 yılından beri adı anılan, ancak çok da söz edilmeyen Nomophobia (No mobile phobia- Nomofobi) adındaki bir psikolojik semptom, milyonlarca insanı etkisi altına aldı. 2015 yılında yapılan araştırmalar, insanların %80’ine yakınının bu bağımlılığın etkisinde olduklarını ortaya koydu.(1)

Günümüzde 7’den 70’ine kadar birçok insanın “teknoloji”ye bağımlı olduğu aşikardır. TÜİK verilerine göre Türkiye’de İnternet kullanımı, 6-15 yaş grubundaki çocuklar için 2013 yılında %50,8 iken 2021 yılında %82,7 oldu. İnternet kullanımı cinsiyete göre incelendiğinde; 2013 yılında %53,7 olan erkek çocukların İnternet kullanım oranının 2021 yılında %83,9’a, 2013 yılında %47,8 olan kız çocuklarının İnternet kullanım oranının ise 2021 yılında %81,5’e yükseldiği görüldü.

İnternet kullanan çocukların %90,1'i hemen her gün, %8,5'i haftada en az bir defa, %1,4'ü ise haftada bir defadan az İnternet kullandığını beyan etti. Düzenli İnternet kullanan çocukların %31,3'ü İnterneti sosyal medya için kullandığını belirtti. Sosyal medyayı kullanan 6-15 yaş grubundaki çocukların %77,7'sinin hemen her gün, %16,5'inin haftada en az bir defa, %5,8'inin ise haftada bir defadan az sosyal medya kullandığı görüldü. Düzenli İnternet kullanıp hemen her gün veya haftada en az bir defa olmak üzere düzenli sosyal medya kullandığını beyan eden çocukların oranı %94,2 oldu. Bu oran, 6-10 yaş grubundaki çocuklarda %84,6 iken 11-15 yaş grubundaki çocuklarda %95,9 oldu. Düzenli cep telefonu/akıllı telefon kullanan 6-15 yaş grubundaki çocukların %32,3'ü cep telefonu/akıllı telefonunu en az 30 dakikada bir kontrol ettiğini belirtti. Bu oran, erkek çocuklarında %32,8 iken kız çocuklarında %31,7 oldu (2)

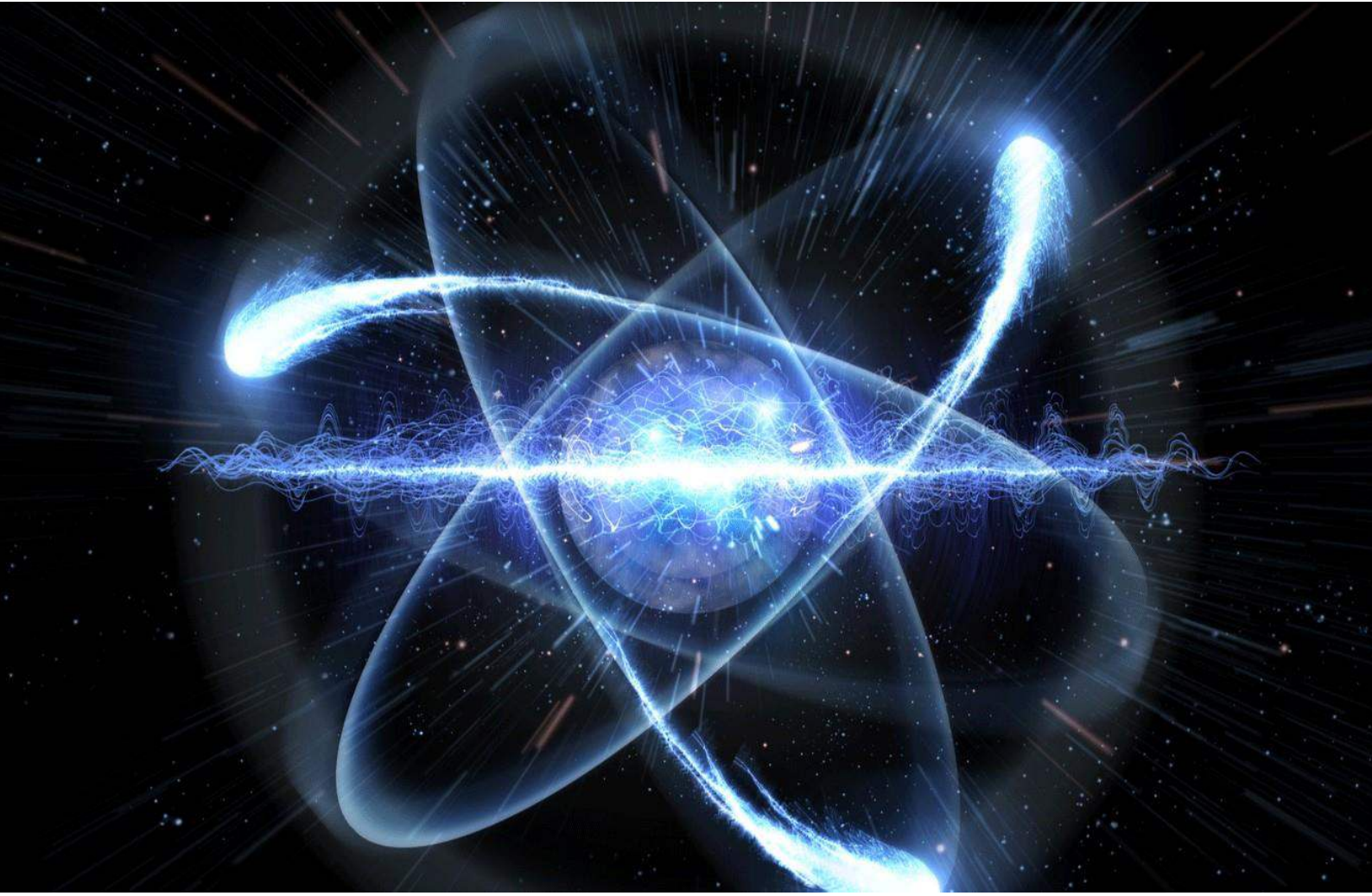
Annelerin çocuklarına yemek yedirmek için tablet aldığı ülkemizde yukarıdaki verilere çok şaşmamak gerekir. Teknoloji bağımlılığının yanında getirdiği sağıksal ve mental bozukluklar ise gün geçtikçe artmaya devam ediyor. Örneğin erken yaşta gözlük kullanmak, fazla eğilmekten kaynaklı kamburluk, dikkat eksikliği, asosyallik, iletişim kuramama... gibi hastalıklar gün geçtikçe artmaya başladı. Özellikle pandemi sürecinde okulların online eğitim vermesi ve insanların evlere kapanması ile birçok kişinin sosyal medya ve TV bağımlılığı katlanarak arttı.

Tüm bu tabloya baktığımızda, nasıl ki Ramazan ayında yeme bağımlılığımızı terbiye ediyorsak, teknoloji bağımlılığımızı da terbiye etmek için sizleri teknoloji diyetine davet ediyor, hayırlı ramazanlar diliyorum.

Behiye KOCA

- 1) <https://www.webtekno.com/akilli-telefonlarin-dunden-bugune-evrimi-akilli-olan-telefon-iphone-degildi-h55658.html#:~:text=Kas%C4%B1m%202008%3A%2010%20y%C4%B1da%20en,an%C4%B1lan%20bir%20cihazda%20yerini%20ald%C4%B1.>
- 2) <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2021-41132>

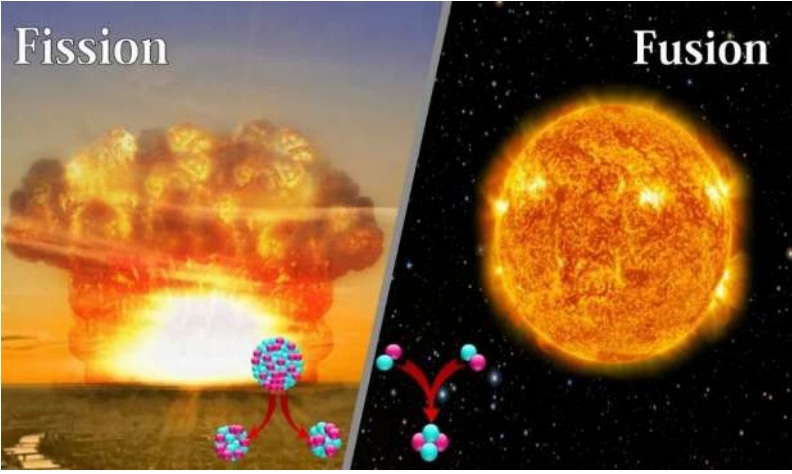

ARANAN TEMİZ ENERJİ KAYNAĞI: FÜZYON

Enerji kaynaklarına baktığımızda Güneş bizi ilk sırada karşılamaktadır. Isı enerjisi olarak dünyada canlı yaşamı için vesiledir. Bugünlerde Güneş'in temiz enerji kaynağı olarak kullanımı artarak devam etmekte, ülkemiz ve dünya ülkeleri bu konuda çalışmalara yoğunluk vermek zorundadır. Çünkü bu durumun en temel sebebi dünya için tehdit haline gelen fosil yakıtların aşırı kullanımı ve küresel ısınmaya olan katkısıdır. Altını çizelim, "küresel ısınmaya olan katkısı" derken, zaten hali hazırda dünyamız ısınmaktadır. Dünya'nın jeolojik devirleri incelendiğinde sıcak ve soğuk dönemler periyodik olarak yaşamış ve yaklaşık 11.500 yıl kadar önce soğuk dönem olan Kuaterner biterek Holosen adını verdiğimiz sıcak döneme girmiş bulunmaktayız. Sıcak döneme ekstra katkı bulunmak demek insan ve diğer canlıların ihtiyacı olan su kaynağı sorunsalını ortaya çıkarır. Elbette bu durum bir ülkeyi etkileyen problem olamaz. Dolayısıyla ısı artışı küresel bir kriz haline gelmiştir. Küresel ısınmayla alakalı olarak kongreler düzenlenmiş, çevre örgütleri oluşturulmuş ve ülkeler birleşerek çözüm üretmeye çalışmışlardır. Hâlâ belli aralıklarla bu toplantılar yapılmaktadır. Fakat küresel ölçekte bu tedbirleri uygulamak her ülke için mümkün değildir. Gelişmişlik düzeyi aralarındaki çizgiyi belirler.

Devletler günümüz uluslararası siyasetinde izleyecekleri strateji için öncelikle ekonominin temel girdisi enerji konusunda kendine yeterli, düşük maliyetli, çevreye en az zararı veren ve sürdürülebilir bir enerji politikasına sahip olma çabasındadırlar. (Bekar,2020)¹ Bu bağlamda pek çok ülke kendi konumuna ve ekonomisine bağlı olarak çalışma yapmaktadır. Son zamanlar da adını duymaya başladığımız füzyon enerjisi ve deneysel çalışmalar da bu konuda atılan önemli adımlardır.

1 Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi, Yıl:2020 Cilt:3 Sayı:1

Füzyon enerjisi, fisyon enerjisi ile karıştırılmamalıdır. Fisyon atomun parçalanmasıyla açığa çıkan enerjiden, füzyon atom parçalarının birleştirilmesiyle elde edilen enerjidir. Aynı Güneş'teki gibi. Güneş devasa bir nükleer füzyon reaktörüdür. Her saniye hidrojen atomları çarpışıp, birleşip Helyum atomlarına dönüşüyor. Güneşimiz her saniye 600 milyon ton hidrojeni helyuma çevirerek muazzam miktarda enerji

açığa çıkarıyor. Çıkarıyor ama nasıl? Güneş çok devasa bir kütleyle sahip olduğu için devasa bir kütle çekimi de var. Bu kütle çekimi onun çekirdeğinde füzyon reaksiyonu oluşabilmesi için ideal koşulları sağlıyor. Aynı koşulları Dünya'da sağlayabilmek hiç kolay değil. (Özcan,2022)² Çünkü bizim gezegenimizin çekim gücü füzyon reaksiyonu için yetmiyor. Bu kriterler elbette yapay olarak denenmeye başladı. En temelinde ise "TOKAMAK" adlı deneysel bir makine bulunuyor. Nedir Tokamak?

TOKAMAK terimi bize "manyetik bobinli toroidal oda" anlamına gelen bir Rus kısaltmasından geliyor. Füzyon enerjisinden yararlanmak için tasarlanmış deneysel bir makinedir. Bir tokamak içinde, atomların kaynaşmasıyla üretilen enerji, kabın duvarlarında ısı olarak emilir. Tıpkı geleneksel bir enerji santrali gibi, bir füzyon enerji santrali de bu ısıyı buhar ve ardından türbinler ve jeneratörler yoluyla elektrik üretmek için kullanacaktır.

Bir Tokamak'ın kalbi, simit şeklindeki vakum odasıdır. İçeride aşırı ısı ve basıncın etkisi altında, gaz halindeki hidrojen yakıtı bir plazma haline gelir. Hidrojen atomlarının kaynaşıp enerji vermesi için getirilebileceği ortam, plazmanın yüklü parçacıkları, kabın etrafına yerleştirilmiş devasa manyetik bobinler tarafından şekillendirilebilir ve kontrol edilebilir; fizikçiler bu önemli özelliği sıcak plazmayı damar duvarlarından uzakta tutmak için kullanırlar."³

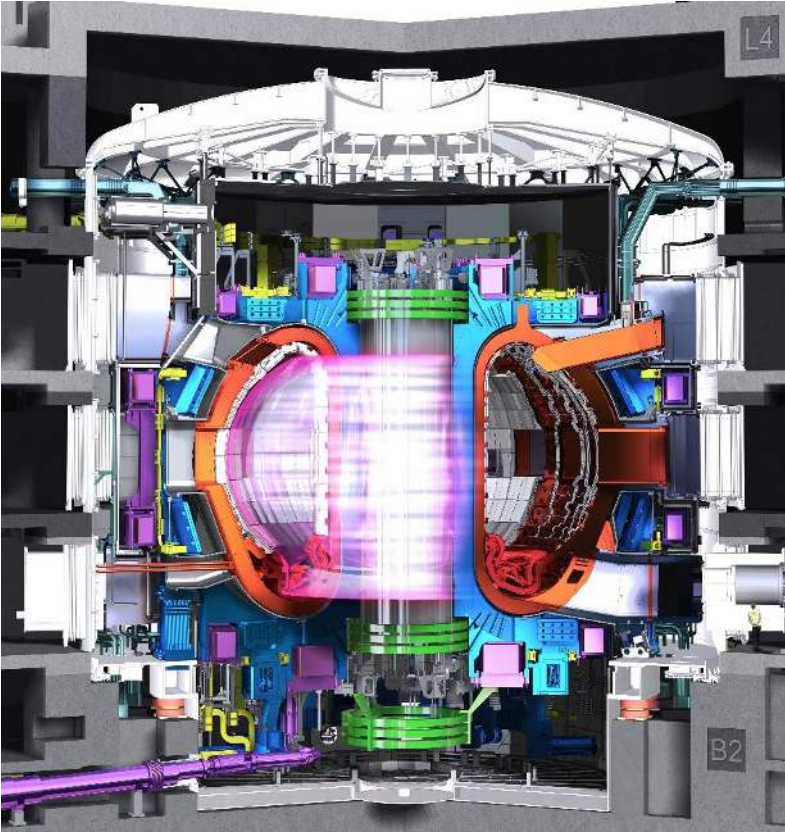
Günümüzde deneysel amaçlı kullanılan Tokamaklardan en büyüğü İngiltere'de bulunmaktadır. Fakat Çin'de kullanılan Tokamak dünyada belki şu an en fazla bilinenidir. Bunu sebebi ise yaptıkları EAST (Experimental Advanced Superconducting Tokamak) deneyi "yapay güneş" olarak anılarak çokca dikkat çekmiştir.

"Çin'de "Yapay Güneş" olarak bilinen bir temiz enerji deneyi, 70 milyon derece sıcaklığa ulaştı ve 17 dakika bu sıcaklıkta kaldı. Program yıldızlarda meydana gelen reaksiyonları taklit etmeyi sağlayabilecek bir teknoloji geliştirmeyi amaçlıyor". Çin'in Yapay Güneş olarak tanımlanan EAST projesinin Güneş'ten 5 kat fazla sıcaklığa ulaşarak rekor kırdığı bildirildi. EAST projesi, güneşte ve diğer yıldızlarda meydana gelen reaksiyonları yansıtarak sınırsız temiz enerji sağlayabilecek bir teknoloji geliştirmeyi amaçlıyor. Deneysel çalışmaların Doğu Çin'in Anhui Eyaletinin başkenti Hefei'de yapıldığı program, nükleer füzyon ile atom çekirdeklerini çarpıştırarak büyük miktarda enerji üretiyor. Konvansiyonel nükleer enerjidekinin aksine, geride hiçbir tehlikeli atık ürün bırakmıyor.⁴

² Çin'in yapay Güneşi, 9 ocak 2022(<https://barisozcan.com/>)

³ <https://www.iter.org/proj/inafewlines>

⁴ Trt haber,04/01/2022

Dünyanın ileri gelen ve enerji talebi yüksek olan ülkeleri elbette Çin'i yalnız bırakmamışlardı. ITER adı verilen devasa bir füzyon enerjisi deneysel çalışmasının 2010'da temelleri atıldı. EAST ile kıyaslanamayacak kadar büyük bir projedir. Detaylandıracak olursak, ITER, bugün dünyanın en iddialı enerji projelerinden biridir. Güney Fransa'da; Çin, Avrupa Birliği, Hindistan, Japonya, Kore, Rusya ve Amerika Birleşik Devletleri, dünyanın en büyük Tokamak'ını inşa etmek için iş birliği yapıyor. ITER Projesi şu anda 180 hektarlık bir alanda yapım aşamasındadır. Tesisin kalbi olan Tokamak Binası, platform seviyesinden 13 metre aşağıda ve 60 metre yükseklikte yer alan yedi katlı betonarme bir yapıdır.

ITER'de yürütülecek deneysel çalışma füzyon biliminin ilerlemesi ve yarının füzyon santrallerinin yolunun hazırlanması açısından çok önemlidir. Peki ITER nasıl çalışacak? Neler yapacak?

1) Füzyon koşullarının çoğunlukla dahili füzyon ısıtması ile sürdürüldüğü bir döteryum-trityum plazması elde etmek.

Günümüzde füzyon araştırmaları, "yanan plazma"yı keşfetmenin eşiğindedir. (Füzyon reaksiyonundan gelen ısının, kendi kendine ısınma etkisinin diğer herhangi bir ısıtma biçimine hâkim olmasına yetecek kadar verimli bir şekilde plazma içinde hapsedildiği bir plazma.) Bilim adamları, ITER'deki plazmaların yalnızca çok daha fazla füzyon enerjisi üretmekle kalmayıp daha uzun süreler boyunca kararlı kalacağından emindir.

2) Plazmasında 500 MW füzyon gücü üretim.

Manyetik sınırlama füzyon cihazında füzyon gücü için dünya rekoru Avrupa tokamak JET'e aittir. 1997'de JET, 24 MW'lık toplam giriş ısıtma gücünden ($Q=0.67$) 16 MW füzyon gücü üretti. ITER, plazmasında on kat güç dönüşü ($Q=10$) veya 500 MW verecek şekilde tasarlanmıştır. 50 MW giriş ısıtma gücünden füzyon gücü. ITER, ürettiği ısıtma gücünü elektriğe çevirmeyecek, ancak plazma boyunca net enerji kazancı elde etmek için tarihteki tüm füzyon deneylerinin ilki olarak- bunu yapabilen makinelerin yolunu hazırlayacaktır.

3) Bir füzyon enerji santrali için teknolojilerin entegre çalışmasının gösterilmesine katkıda bulunan ITER, günümüzün daha küçük ölçekli deneysel füzyon cihazları ile geleceğin füzyon santralleri arasındaki boşluğu dolduracaktır. Bilim adamları, gelecekteki bir elektrik santralinde beklenene benzer koşullar altında plazmaları inceleyebilecek ve ısıtma, kontrol, teşhis, kriyojenik⁵ ve uzaktan bakım gibi teknolojileri test edebilecek.

⁵ Kriyojeni, fizikte çok düşük sıcaklıklarda yapılan üretim ve işlemler için kullanılan terimdir.

4) Trityum ıslahını test edin.

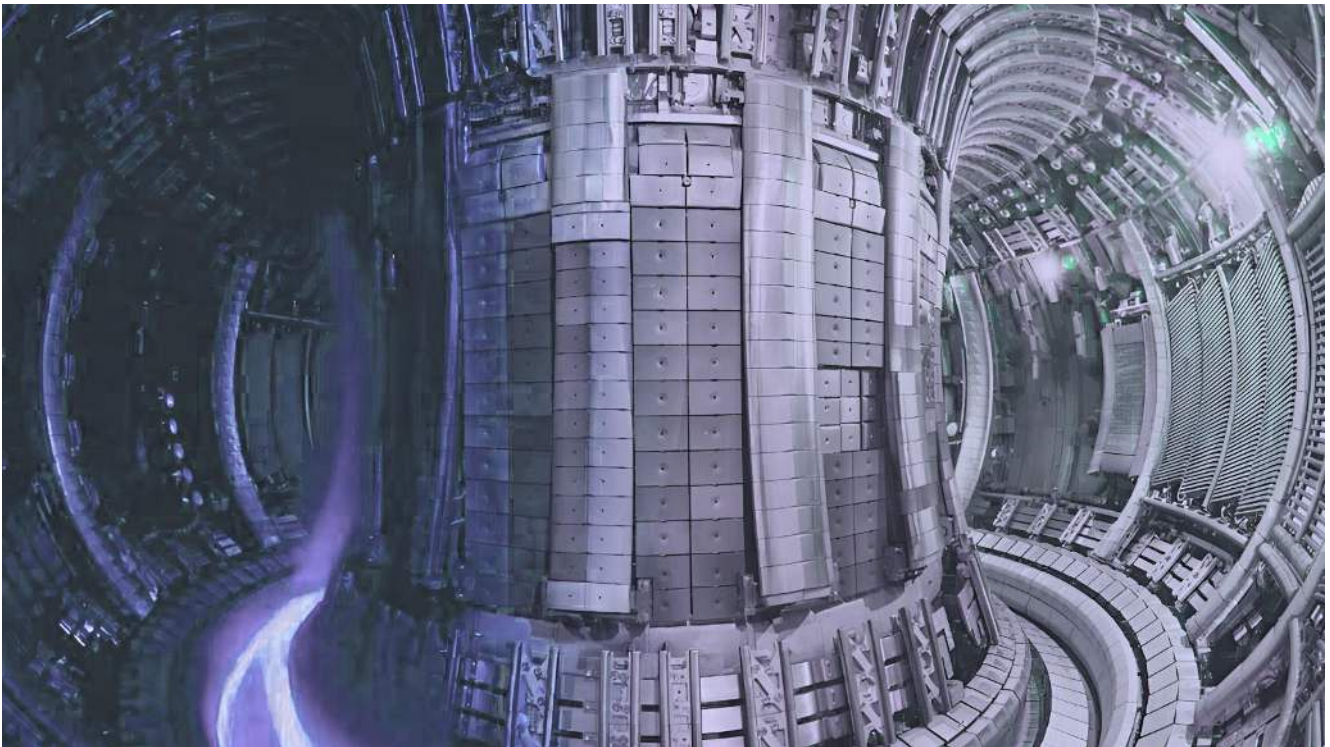
ITER operasyonunun sonraki aşamalarına yönelik görevlerden biri, vakum kabı içinde trityum üretmenin fizibilitesini göstermektir. Dünya trityum arzı (döteryum ile füzyon reaksiyonunu yakmak için kullanılır) gelecekteki enerji santrallerinin ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli değildir. ITER, gerçek bir füzyon ortamında kap içi trityum üreme battaniyelerini test etmek için eşsiz bir fırsat sağlayacaktır.

5) Bir füzyon cihazının güvenlik özelliklerini gösterin.

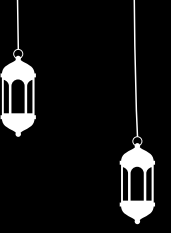
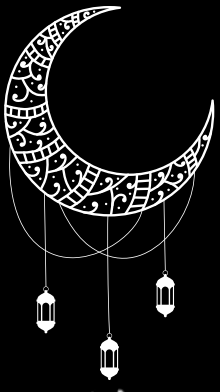
ITER Organizasyonu, 2012 yılında güvenlik dosyalarının titiz ve tarafsız incelemesine dayalı olarak Fransa'da bir nükleer operatör olarak ruhsatlandırıldığında, ITER füzyon tarihinde önemli bir dönüm noktasına ulaştı. ITER operasyonunun birincil hedeflerinden biri, plazmanın kontrolünü ve çevre üzerinde ihmal edilebilir sonuçları olan füzyon reaksiyonlarını göstermektir.⁶

Özetleyecek olursak, güneş panelleriyle günümüzde çokça anılan güneş enerjisi gelecekte füzyon enerjisi olarak karşımıza çıkacağı benziyor. Şu an bir elektrik santralinden bahsedemiyoruz. Yapılan çalışmalar deneysel nitelikte. Ancak yakın gelecekte belki bir bardak sudaki hidrojen atomlarıyla bir şehrin aydınlatılmasını sağlanacak. Böylece bugün küresel ısınmanın temelini döşediğimiz “fosil enerji kaynağı” dinamitlerimizden arınacağız. Hava kirliliği, nükleer kirlilik, okyanus ve denizlerimize sızan petrol kirlilikleri... Bunlar geride kalacak. Füzyon enerjisi üretirken on katı gibi bir enerji hedef olduğundan gelecekte enerji bir problem haline gelmeyecek belki de. Belki enerji için yapılan savaşlar, düzenlenen entrikalardan vazgeçecekler. Gerçi insanoğlunu savaşmaktan alıkoyacak gücü bir deneysel çalışmaya yüklemek fazlaca hayalperestlik. Ancak temiz ve uzun vadede sınırsız bir enerji kaynağı Dünya'nın fiziki atmosferine katkıda bulunacağı kesin.

Emine Öztaş

⁶ <https://www.iter.org/proj/inafewlines>

İTİKÂF PSİKOLOJİSİ

İbadetler, farklı inanç ve dinlere göre çeşitlilik gösterse de dindarlığın en önemli yönünü temsil eder. İbadetlerin en etkili işlevi insanda mutluluk hissi uyandırmasıdır. “İbadet esnasında ilahi huzura çıkıp ruhen Allah ile irtibat kurabilen, O'nun sonsuz kudretine sığınıp dua eden kişi, kendisini güvende hisseder, ümitsizlik ve karamsarlıktan uzaklaşıp rahatlar, iç huzura erer.” (Gürsu, 2017). “İbadetlerini ihmal eden bir dindar ise, dinî suçluluk ve günahkarlık duygusunun tesiriyle mutsuzlaşır.” (Certel H., 1998). Nitekim Kur'an'da “Mü'minler, gerçekten kurtuluşa ermişlerdir. Onlar ki, namazlarında derin saygı içindedirler. Onlar ki, faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirirler” (Mu'minûn, 23/1-3.) buyrulmaktadır.

“Sözlükte ‘hapsetmek, alıkoymak; bir yere yerleşmek, oraya bağlanıp kalmak’ anlamlarındaki ‘akf’ kökünden türeyen itikâf, bu manaları yanında kişinin kendisini sıradan davranışlardan uzak tutmasını ifade eder.” (Şener, 2001). İslami literatürde itikâf, “Bir mescitte Allah’ın rızasını kazanma niyetiyle ve belirli kurallara uyarak inzivaya çekilmek” demektir.

İtikâf ibadetinin gayesi; dünyayla ilişkileri minimum düzeye indirerek kişinin kendisiyle baş başa kalması, daha fazla ibadet ve dua ile meşgul olarak günahlarının affedilmesini umması ve Allah’a daha çok yakınlaşmasıdır.

Gün içinde maddi yaşamı elde etmek için batılı yaşam tarzını hedef noktası haline getiren insanlar manevi bir boşluk sebebi ile pek çok psikolojik bunalımla karşı karşıya kalabilmektedir. İnsanların bütün bu daha fazla kazanmak, makam, mevki elde etmek ve kariyer basamaklarında yükselmek için koşuşturma, rekabet ve uğraşı yoğunluğundan sıyrılarak kendisine zaman ayırması, yaratıcıya dua edip, için itikâf muhteşem bir terapi yöntemidir.

İtikâfa girmek insanlar ile dargınlık yaşayıp terk edilmek veya kendini herkesten uzaklaştırıp eve kapatarak sürekli kötümser düşünceler ile vücuttaki stresin yükselmesi ile kişiyi depresyona götüren yalnızlığın tam aksine itikâf kişinin kendi seçimi ile bir yalnızlık tecrübesidir. Sırf yalnız kalmamak için bir arada olduğu faydasız arkadaşlıkları gözden geçirip yalnız kalmanın kötü bir şey olmadığını fark eden kişi itikâftan çıktıktan sonra dostlarını iyi seçmeyi ve insanlarla sağlıklı bir şekilde sosyalleşmenin yollarını öğrenir. Ayrıca Covid-19 salgını izolasyonunda mahrumiyet psikolojisine bağlı yaşanan taşkınlığı boşluğa düşmeden kontrol etmeyi öğrenebilirler.

Kişinin psikolojisini bozan gizli suçluluk duyguları, değersizlik hissi, pişmanlıkları, ümitsizlik ve çaresizlik hissine kapılmış olmasıdır. İtikâfta çok tövbe etmek, itikâfın sevabıyla geçmiş hatalarının silineceğine inanmak, insana yeni bir başlangıç yapma gücü verebilir. Nitekim Peygamber Efendimiz: **“Kim istiğfara devam ederse, Allah onun hüznünü giderir, sıkıntısına kapı açar ve ummadığı yerden rızıklandırır.”** (Ebû Dâvûd, Vitr, 26) buyuruyor.

Günümüz insanların büyük bir çoğunluğunun “Yirmi dört saat cep telefonundan uzak duramam.” diyerek hem duygularını kirlettiği hem de psikolojilerini bozduğu ve kıymetli zamanını israf ederek reklamcılara sattığı řu dönemde itikâf ile cep telefonu ve benzeri dijital araçlarla konuşup yazışmalardan da uzak durarak kişi hem sevgilisine zaman ayırarak kalbindeki asıl muhabbeti güçlendirir hem de itikâfta geçirdiği zamandan sonra kişi tekrar topluma karıştığında Allah ile yakınlık kurmanın verdiği güç ile daha kaygısız ve özgüvenli bir yaşam sürebilir.

Yapılan araştırmaya göre itikâfa katılmak kişisel maneviyatını yükselttiği gibi bunun yanın ruh sağlığında da iyileşmeye sebep olduğu görülmüştür. (Gök, 2019) Hatta itikâf sırasında Allah'a yakınlaşma ve güven duygusunda artmanın yanında acziyetini fark etmekten, itikâf dışında bu kadar yoğun ibadet edememekten dolayı bir hüzne büründükleri de görülmüştür. (Karakaş, 2019).

Sonuç olarak itikâf sürecinde birey sıkıntılarında sıyrılmaya inşası Allah'a yönelir, istiğfar ederek affedilme hissiyle affetmeyi, huzur duygusuyla dinginliğe ulaşmayı gerçekleştirebilir. Mevcut maneviyatını güçlendirerek psikopatolojik durumlarla daha kolay başa çıkabilir.

Nigara Özak

DEPREMİN ARDINDAN ÇOCUKLARLA İLETİŞİM

Ülkemiz yoğun fay kuşaklarının üzerine kurulu kadim topraklara sahiptir. Dolayısıyla son yaşanan büyük iki depremin ardından önceki depremlerde olduğu gibi çocuklar ilk etkilenenler arasında oldular. Deprem bölgesinde olan veya olmayan (görüntülere, konuşmalara maruz kalan) çocuklarda görülen tepkilerin her biri birbirinden farklıdır. Ebeveynlerin onlarla iletişime geçerken bu tepkileri iyi gözlemleyip sağlıklı bir iletişim kurmaları gerekir.

Her çocuk neden farklı tepkiler verir?

Deprem yaşayan veya TV haberlerinden görerek etkilenen çocukların gösterdikleri tepkiler birbirinden farklıdır. Bu durum aynı zamanda yetişkinlerde de böyledir. Bunun birçok nedeni vardır. Farklı mizaç yapılarımız, geçmiş travma öykülerimiz, olayı nerede ve nasıl yaşadığımız, bize bakım veren kişi ile ilişkimiz (anne veya yokluğunda ilgilenen diğer kişi) ve genetik faktörler bunlardan bazılarıdır. Burada önemli olan nokta çocukların anne babaları tarafından iyi bir şekilde gözlemlenmesidir. Çocuğunuzda olan değişimleri fark etmek, onların ihtiyaçlarının tespit etmek ve çocuğunuza gereken desteği sağlamak önemlidir.

Çocuklar bu dönemde nelere ihtiyaç duyar?

Bunlardan ilki ebeveyniyle tutarlı ve şefkatli bir bağ kurma ihtiyacıdır. Çocukla temas halinde olmak, onunla duygularını konuşmak, oyun oynamak zorlu yaşam olaylarının olduğu dönemlerde daha çok önem taşımaktadır. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) “Çocuğu olan kimse onunla çocuklaşsın.” buyurmaktadır. Çocuklarla onların dilinden anlaşmak önemlidir.

İkincisi ise yanlarında konuşan ebeveynlerin konuşmalarında dikkatli olmasına ihtiyaç duyarlar. Ajite edici, korkutucu, yaşlarına uygun olmayan konuşmalardan uzak durmak gerekir. Onlar her ne kadar ebeveynleri sohbet ederken ilgilenmiyormuş gibi görünseler bile bir kulakları ebeveynlerinde onları dinler ve olanları fark ederler. Çocuklarla konuşurken onların dikkatini yıkımlar ve kayıplardan daha çok iyi giden şeylere çekmek gerekir. Ayrıca yaşlarına uygun olmayan ve kaygı verici içeriklerden uzak durmaları gerekir.

En kısa zamanlara rutinelere geri dönülmelidir.

Depremden önce çocukların gündelik hayatlarında devam ettikleri alışkanlıklar tespit edilip bu rutinelere yeniden yavaş yavaş geri dönülmesi gerekir. Depremle birlikte oluşan süreklilik algısının bozulmasıyla oluşan kaygılar böylece zamanla iyileşir. Ve hayat normalleşmeye başlar.

Çocuklar tarafından sorulan sorular

Çocukların merak ettikleri soruları cevaplarırken merak ettikleri kadar ve yaşlarına uygun içerikte bilgi vermek önemlidir. Yaşlarının üstünde aşırı ayrıntılı, gereğinden fazla bilgi vermek, hepsini anlamlandıramadığı için çocuklarda kaygının artmasına sebep olabilir. Yıkımlardan sıkça bahsetmeden birbirine yardım eden iyi insanlar, iyileşme öykülerinden bahsetmek önemlidir.

Duyguları konuşurken çocuğun yaşadığı duyguların normalize edilmesi önemlidir. “Bazen çok mutlu oluyorsun bazen de endişeli... Bu dönemde karışık duygular hissetmen çok normal.” Çocuklara yalan söylenmemeli, olaylar gerçeküstü şekilde de anlatılmamalıdır. “Korkacak ne var canım?” yerine “Seni bu kadar rahatsız eden şey nedir?” vb. çocuğun duygularını reddedici konuşmalardan uzak durulmalıdır.

Ebeveynler ise kendi duygularını çocukla dengeli bir şekilde paylaşmalı, kaygısını arttıracak konuşmalar yapmamaya dikkat etmelidir.

Özetle bu süreçte çocuklarla sürekli temas halinde olmak, duygularını ve düşüncelerini aktarabileceği imkânlar tanımak, olayı çocuğun yaşına uygun aktarabilmek, gereğinden fazla bilgi vermemek, davranışlarında oluşan farklılıkları takip etmek gerektiğinde bir uzmandan destek almak önemlidir.

SÖZ- CÜK- LER

Ramazan: Ay takviminin dokuzuncu ayı, üç aylar adı verilen ve İslam dinine göre kutsal sayılan ayların sonuncusu, oruç ayı.

Kandil: İçinde zeytinyağı, gaz yağı gibi sıvı bir yakıt ve fitil bulunan kaptan oluşan aydınlatma aracı. (II. Selim döneminden başlayarak dinî geceler, minarelerde yakılan kandillerle duyurulup kutlandığından bu geceler kandil geceleri adını almıştır.)

Kadir: Her şeye gücü yeten anlamında Allah'ın sıfatlarından biri. (Kuran'ın Hazreti Muhammed'e indirilmeye başlandığı gece olarak Müslümanlarca çok kutsal sayılan, Ramazan ayının 27. gecesi.)

Oruç: "Bir şeyden uzak durmak, bir şeye karşı kendini tutmak" anlamına gelen Arapça 'savm'ın (sıyâm) Farsça karşılığı olan rûze kelimesinin Türkçeleşmiş şeklidir.

İbadet: Allah'a yönelen saygı davranışı, din buyruklarını yerine getirme. Ayin.

Umre: Müslümanlıkta Kâbe'yi ve Mekke'deki öteki kutsal yerleri hac zamanı dışında ziyaret etme.

Kabe: İslâm inancına göre yeryüzünde yapılan ilk mâbed, Müslümanların kıblesi. Sözlükte "dört köşeli veya küp şeklinde olmak" anlamındaki ka'b (كعب) kökünden gelen ka'be "küp şeklinde nesne" demektir. (Diyanet)

Betül Yücetaş

GÜZEL AHLAK KAVANOZU

MALZEMELER

- Kapaklı kavanoz
- Kırmızı renk keçe ya da kumaş
- Yeşil renk kurdele
- Renkli kağıtlar
- “Güzel Ahlak” kavanozu yazısı
- Yapıştırıcı

HAZIRLANIŞI

Kavanoz kırmızı renk keçeyle kenarlarından kıvrılarak kapatılır. Yeşil renk kurdeleyle kavanoz bağlanır. Sarı renkli kâğıt dikdörtgen şeklinde kesilir. “Güzel Ahlak” yazısı sarı renkli kâğıda yapıştırılır, bu kâğıt kavanozun ortasına yapıştırılır. Renkli kâğıtlara aile bireylerinin uyguladığı güzel ahlaklı davranışlar yazılarak kavanozun içine atılır. Örneğin:

Anne: Evimize gelen misafirlere tebessüm ettim.

Baba: İş yerindeki arkadaşımın yardımcı oldum.

Çocuk: Okulda arkadaşımın kalemimi paylaştım.

Ayşegül SÜKÜT

3

Evimize gelen misafirlere tebessüm ettim.

İş yerindeki arkadaşımın yardımcı oldum.

Okulda arkadaşımın kalemimi paylaştım.

2

1

SEN DE GEL

Zamansız ve mekansız bir çağrı var alemde işittin mi?

Herkes yaşayıp giderken,
Bazılarının durup hissettiği,
"Dünya bundan ibaret olamaz!" deyip
Peşine düştüğü bir gül kokusu,

Sen onu duydun mu?

Yüz yıl önce de vardı,
Bin yıl önce de vardı,
Bugün de var,

Sen o gidilen yolu buldun mu?

Tüm kirletmeye çalışanlardan uzak,
Ve çok ince sesli bir şarkı ile söylenen,
Hani o hassas kalplerin ezeli buluştuğu alem,

İnandın mı?

Bu alemde Nur'unu görenin maksudu belli,
Bir nefes ayrı duramaz özlemden,
Diğerleri sadece bir hayat yaşar,

Sen sonsuzlukta maksudu özledin mi?

Kabe sadece taş mı,
Ramazan sadece ay mı,
Oruç açlık mı,
Namaz sadece ibadet mi,

Sen bunlardaki vuslatı gördün mü?

Ilgın Cengiz

MEDİNE-İ MÜNEVVERE

622’de hicret edilen, içindeyken 28 sure nazil olan, büyük cihatlarla gidilen, İslamiyet’i öğrenmek için gelen binlerin ağırlandığı yüce şehir Medine. Deccal’in değil kendisi korkusunun bile giremeyeceği, 7 kapısında ikişer meleğin beklediği¹, kılıçla değil Kuran’la fethedilen², mescidinde kılınan namazın bin namaza efdal olduğu³, Rasulallah¹’in duvarlarını görünce sevincinden develerini hızlandırdığı mübarek şehir Medine...

Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem Medine’yi çok severdi ve onun için özel dua ederdi.

*“Allah’ım! Bize Medine’mizi, meyvelerimizi, müddümüzü, sa’ımızı bereket üzere, bereketle mübarek kıl. Allah’ım! İbrahim senin kulun, peygamberin ve halilindir. Ben de senin kulun ve peygamberinim. O sana Mekke için dua etti. Ben de sana Medine için, onun Mekke hakkında yaptığı duayı bir misli ziyadesiyle aynen yapıyorum”.*⁵

*“Ey Allah’ım! Bizlere Mekke’yi sevdirdiğin gibi, yahut ondan daha fazla Medine’yi de sevdir. Ya Rabbi! Sa’ ve Mudd ile ölçülen rızıklarımızda bizim için bereket ihsan eyle. Ya Rabbi! Medine’nin havasını bizim için tashih edip hastalıklardan salim kıl. Hummasını ve sıtmasını da Cuhfe’ye naklet!” diye dua etti. Hz. Aişe (radiyallahu anh) diyor ki: “Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimizin bu duası ve alınan tedbirler bereketi ile biz Medine’ye hicret ettikten sonra, Medine’nin havası ve suyunun güzelleştiği, sıtma yatağı olmaktan kurtulduğu görülmüştür. Halbuki biz Medine’ye geldiğimizde, Medine Allah’ın en vebalı ve en hastalıklı arazisi idi”.*⁶

*“Allah’ım! Mekke’ye verdiğin bereketi iki katıyla Medine’ye de ver.”*⁷

1 Buhari 2/664, 6/2607; İbni Hibban 9/48.

2 Belazuri. Fütüh.s.5. Bezzar, Müsned, 1180.

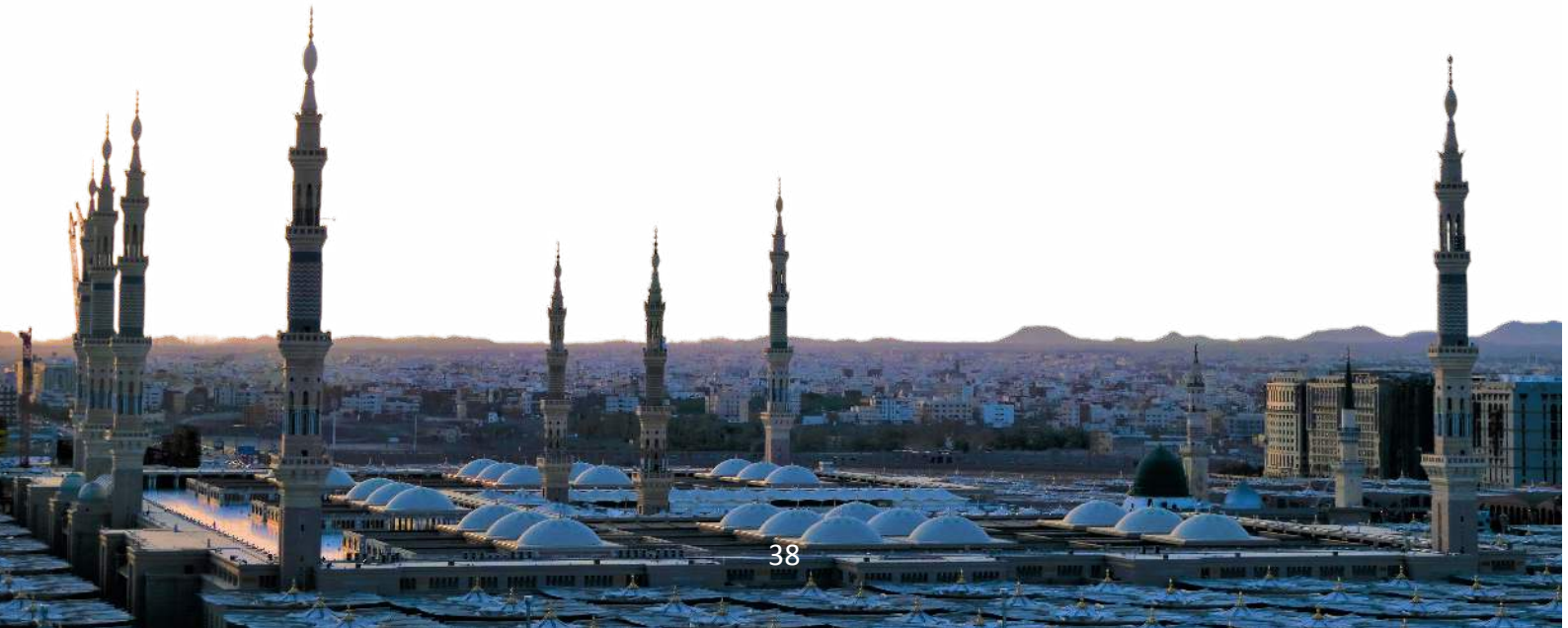
3 Müslim; Nesai, Mesacid.4, ve İbn Mace

4 Buhari, Umre17. Tirmizi. Da’avat 44. K.Sitte. Hadis.4614.

5 Müslim, Hacc 473. Muvatta2, 885. Tirmizi, 3450.

6 Buhari, Müslim ve Muvatta. Et-Terğib.3/75

7 Buhari, Müslim, Hacc 465. ve Muvatta, 884-885.

Peygamber Efendimiz Medine’de ölene şefaath edeceğini buyurmuştur. Hz. Ömer Efendimiz de şehit olmak ve Rasulallah’ın beldesi Medine’de ölmek için dua etmiştir.⁸ Hac’dan sonra Medine-i Münevvere’de Peygamber Efendimizin kabrini ziyaret edenler için Rasulallah sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri müjde vermiştir:

“Kim hac yapar da ölümünden sonra benim kabrimi ziyaret ederse, beni hayatımda ziyaret etmiş gibi olur.”⁹

“Kim kabrimi ziyaret ederse ona şefaathim vacip olur.”¹⁰

“Ölümünden sonra kabrimi ziyaret eden, beni sağlığımıda ziyaret etmiş gibidir.”¹¹

“Her kim kabrimin başında bana salâtu selam getirirse ben onun salâtu selamını aracısız olarak işitirim, her kim benden uzakta iken bana salâtu selam getirirse melekler onun salâtu selamını alıp bana ulaştırırlar.”

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri, ümmetinden ilk şefaath edeceği halkın Medine halkı olduğunu, Medine halkına zarar vermenin kendisine zarar vermek olduğunu ve Allah’ın zarar vereni tuzun suda eridiği gibi eriteceğini, Medine’nin sıcak ve meşakkatlerine dayananlara şefaath edeceğini, Medine’deki hurmalıklardan (Acve) sabah ve akşam 7 kere yiyenlere sihir ve zehir bulaşmayacağını¹², Medine’de tutulan bir Ramazan orucunun başka yerlerde tutulan oruca nazaran daha hayırlı olduğunu buyurmuştur.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri, Medine’deki Uhud Dağı’nı sevdiğini söylemiştir.

“Uhud öyle bir dağdır ki, biz onu severiz, o da bizi sever.”¹³

Bir gün Nebiyy-i Ekrem Efendimiz, Hz. Ebû Bekir, Ömer ve Osman (radiyallahu anh) ile birlikte Uhud Dağı’na çıkmıştı. O sırada dağ sarsılmaya başladı. Âlemlerin Efendisi ayağıyla yere vurup şöyle buyurdu:

“Sâkin ol ey Uhud! Senin üzerinde bir peygamber, bir siddik ve iki şehid vardır.”¹⁴

Medine şehri içerisinde kötülere barındırmayacak ve dışarıya atacaktır. Orası gönlümüzde ışıldayan, gözlerimizde parlayan en hayırlı beldedir.

“Benim evimle minberimin arası, Cennet bahçelerinden bir bahçedir.”¹⁵

“Medine şehri demirci körüğü gibidir. Kirlisini, kötüsünü dışarı atar da, halis, temiz olan insanlar Medine’de kalır.”¹⁶

9 Beyhaki, V, 403.

10 Beyhaki, V. 402; Keşfu-l Hafa. 2/250

11 Beyhaki. Et-Terğib.3/72

12 Buhari, Tıp 7/30,31 ; Müslim, Eşribe 154-155.

13 Buhari. Cihad 71-74. Müslim, Hacc 504. Tirmizi. Menakıb.3918. Et-Terğib. 2/230

14 Buhârî, Ashâbu’n-Nebî, 6; Tirmizî, Menâkıb, 18/3703; Nesâî, Ahbâs, 4

15 Buhari F.Medine.11. Rikak, 53; Müslim, Hacc 502. Muvatta. Kible 10. K.Sitte. Hadis.4608.

16 Kutubu Sitte.12/541.

“Beldelerden her bir beldeyi muhakkak Deccal çiğneyecektir. Yalnız Mekke ile Medine bu istiladan müstesnadır. Medine’nin giriş çıkışlarından her biri üzerinde muhakkak orayı korumakta olan saf saf melekler bulunur. Sonra meleklerin bu surette muhafazasında bulunan Medine şehri, ahali ile birlikte üç defa sarsılır. Allah (celle celaluhu) Medine’deki kafir ve münafıkları Medine şehrinin dışına çıkarıp atar.”¹⁷

“Mesih Deccal, doğu tarafından gelir. Kastı Medine’dir. Uhud’un arka tarafına iner. Derken, Medine’yi bekleyen melekler, onun yüzünü Şam tarafına çevirirler ve orada helak olur.”¹⁸

“Medine’ye geçit veren dağ gediklerinde birbirleriyle kenetlenmiş melekler vardır. Her gedikte kınından çekilmiş kılıçlarıyla bekleyen iki meleğin korumaları sebebiyle Medine’ye ne veba ne de Deccal giremez.”¹⁹

“İslam şehirlerinden en son harap olacak olan şehir Medine’dir.”²⁰

Medine şehri Türk toplumunda da hep değerli olmuştur. 1916 senesinde kumandan Fahreddin Paşa 2 yıl 7 ay Medine’yi müdafa etti. Fahreddin Paşa, herhangi bir yağmaya karşı Medine’de Hz. Peygamber’in mezarında bulunan mukaddes emanetlerin İstanbul’a nakledilmesini teklif etti. Sorumluluk kendisinde olmak şartıyla teklifi hükümet tarafından kabul edildi. Fahreddin Paşa bir komisyon kurarak tek tek kontrol ettirdiği otuz parçadan oluşan mukaddes emanetleri 2000 askerin koruması altında İstanbul’a gönderdi. Hatta kuşatmadan önce kaleyi tahliye etmesini teklif eden İstanbul hükümetine, “Medine Kalesi’nden Türk bayrağını ben kendi elimle indiremem, eğer mutlaka tahliye ederseniz buraya başka bir kumandan gönderin.” cevabını vermişti. Fahreddin Paşa, “Takdir-i ilâhî, rızâ-yı peygamberî ve irâde-i pâdişâhî şeref-müteallik oluncaya kadar Medine müdafaası devam edecektir.” diyordu. Fahreddin Paşa ve askerleri bir taraftan düşmanla diğer taraftan açlık ve hastalıkla mücadele ederken Kanal Harekâtı felâketle bitmiş, Filistin elden çıkmış ve en yakın Osmanlı kuvvetleri Medine’den 1300 km. uzakta kalmıştı. Askerlerin çoğunun hasta olmasına; cephane, ilâç ve giyecek stoklarının bitmesine rağmen direnmeyi sürdürdü. Lakin İngilizler tarafından “Türk kaplanı” diye adlandırılan Fahreddin Paşa 27 Ocak 1919’da savaş esiri olarak Mısır’a gönderildi.²¹

“Kim üç gün Medine’den uzaklaşırsa, oraya kalbi hasret ve hüznü dolu olarak geri döner.”²²

17 Buhari. Fedailu-l Medine 9; Müslim. Fiten 123.

18 Müslim, Hacc 485-486.

19 Buhari, Fiten 27. Müslim. Hacc 485. Muvatta.892. Tirmizi, Fiten 51. K.Sitte. Hadis.4606.

20 Tirmizi. Menakıb, 3915.

21 <https://islamansiklopedisi.org.tr/fahreddin-pasa>

22 Taberani. II/332.

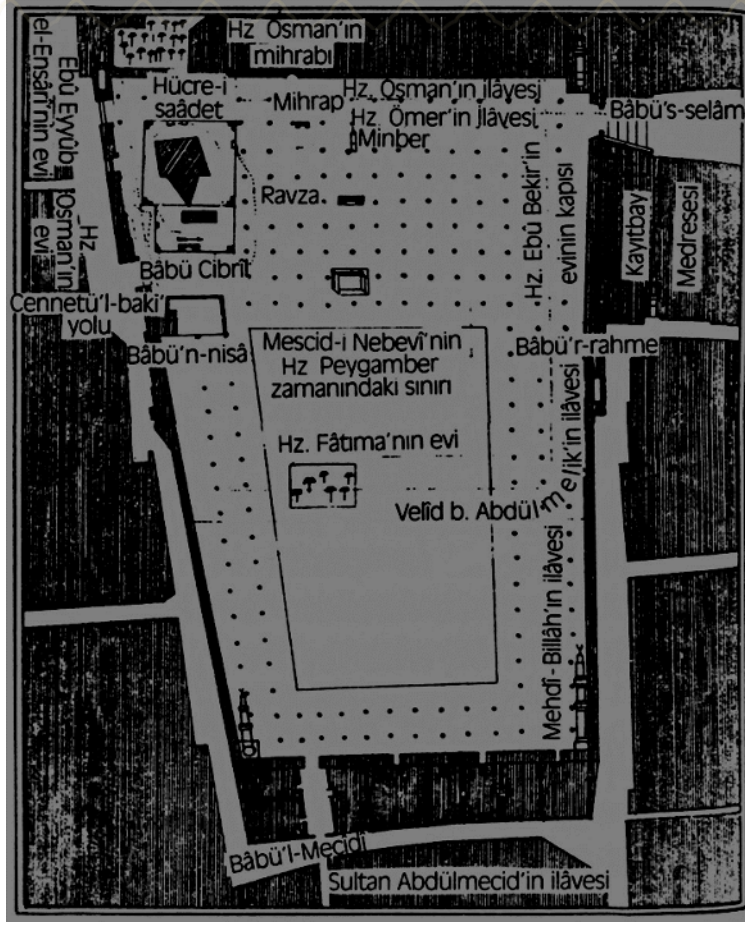
Bu hadis-i şerifi okuyunca gönlümüzde oluşan o sızıya bir de üstadım Hacı Mustafa Özbağ hazretleri bir eklemeye bulunuyor:

“Çok hoşuma giderdi, Medine-i Münevvere’ye Ramazan’da giderdik. Ramazan’ın o huşusunu, o tadını Medine-i Münevvere’de yaşadık. İftar vakti geldiğinde yarım saat, 45 dakika kaldığında Medine-i Münevvere’de hiç dünya kelamı duyamazsınız. Bir kısmı Kuran-ı Kerim okur, bir kısmı dua eder, bir kısmı Allah’ı zikreder... Hafiften bir böyle bir mırıldanma, bir uğultu gibi semaya dua dua üzerine gider; zikir zikir üzerine gider. Herkeste hoş bir tatlılık olur. Herkes, kimisi Kuran-ı Kerim okur harıl harıl böyle, kimisi Allah’ı zikreder harıl harıl, kimisi ellerini semaya açar Allah’la sohbet eder, Allah’tan ister, dua eder. Medine-i Münevvere bu noktada Ramazan’ın en güzel yaşandığı yerlerden birisi. O mutluluk, o tat oradaki o Medine-i Münevverelilerin cömertliği; sofraları kurarlar, hurmaları dağıtırlar, işte dukkaları, kahveleri dağıtırlar... Herkes son dakikalarda elinde bir hurma tanesi orada artık sünnettir - her yerde sünnettir- elinde hurma tanesi iftar saatini beklersin, iftar dakikasını beklersin. Ezan okunur herkes kendi ağzına götürmez hurmayı, yanı başındakine verir. O yüzden kıymetli dostlar Medine-i Münevvere’yi hayal ederekten, orayı rabita ederekten iftar sofralarınızı kurun evinizde. Muhakkak ki bütün aileyi toplayın ve böyle iftardan 10 dakika, 15 dakika önce iftar sofranız hazır olsun. Hiç önemli değil ne yediğiniz. 15 dakika, 20 dakika önce sofranız hazır olsun. Sofrada duaya başlayın, sofrada zikrullahı başlayın... Hanımefendiler, son dakikaya bırakmayın yemeğinizi, son dakikaya bırakmayın çorbanızı, son dakikaya bırakmayın sofranızı. Sizler de sofrayı hep erkenden kurun. Beyefendiler, eşleriniz de oruç tutuyor, siz de onlara yardım edin.”²³

“Ben harabım, perişanım, düşkünüm
Adını duyunca parıldar kaburgamın içi
Ben körüm, yalnızım, gafletteyim
Sana varmaktır gönlümün sevinci
Ya Muhammed vallahi ben seni seviyorum!

Ey Allah’ın elçisi, ey ciğerimin sol boylamı
Ey benim gökyüzüne bakınca içimde oluşan ferahlığım
Ey Muhammed vallahi ben seni seviyorum!
Benim bu sevgim bir hiç, yetmez, tükenmez
Vallahi seni daha çok sevmek istiyorum!”

23 <https://www.youtube.com/watch?v=JxFQiQcQnMo> /Medine-i Münevvere'yi hayal ederek iftar sofralarını kurun.

Resim; Resûl-i Ekrem'in defnedildiği Hz. Âişe'nin odası Hücre-i Saâdetin, Mescid-i Nebevî'nin genel planı içindeki konumunu gösteren çizim (M. Lebîb el-Betenûnî, s. 321)

Her bendir sesi sanki Medine'de Rasulullah'ı bekliyormuşuz gibi çölün derinliklerine baktırıyor. Uzaklardan gelişini, bize yaklaşmanı yüce Mevla'm hepimize göstersiz. Medine-i Münevvere için göz dolduran birçok hadis-i şerif mevcut. Yazıyı kalp titreten bu iki hadis-i şerif ile sonlandırıyorum. Allah hepimize daim Medine'yi yaşamayı nasip eylesin.

*Enes bin Malik (radiyallahu anh) buyuruyor: "Medine halkından herhangi bir kız çocuğu Resulullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) elinden tutar ve istediği şeyi göstermek için onu istediği yere götürürdü."*²⁴

*Sa'd radiyallahu anh anlatıyor: "Resulullah aleyhissalatu vesselam Tebük'ten dönünce, (sefere katılmayıp Medine'de kalmış olan) mutehallifinden bazıları onu karşıladılar. Bu sırada toz kaldırdılar. Bunun üzerine beraberinde bulunanlardan bazıları burunlarını sardı. Resulullah aleyhissalatu vesselam yüzündeki sargıyı çıkardı ve: "Nefsimi kudret elinde tutan zata yemin olsun. Medine'nin tozu, her hastalığa şifadır!" buyurdu."*²⁵

24 Buhari, 6072

25 Kutubu Sitte, 4581

Hüsnanur TÜRE